

aksent

ET MAGASIN FRA IOGT I NORGE - NR 4 - 2015 //

**VELKOMMEN TIL
MARIHUANA-LAND**
Stemningsrapport fra
Colorado

BERGLJOT BAKLIEN
"Vær vaktbikkjer"

GI BARNA EN ALKOHOLFRI JUL
HVIT JUL NORGE RUNDT

LEDEREN //

Å TJENE PENGER PÅ ANDRES MISBRUK

Folk flest ønsker ikke at ungene skal bruke cannabis (som hasj eller marijuana) eller annen narkotika. 83 prosent nordmenn støtter et fortsatt forbud. Hele 84 prosent av oss tror flere ville prøvd cannabis om det var lovlig. Det er et sterkt signal om at forbudet har betydning for folks valg om å prøve cannabis eller la være.

NARKOTIKA NORMALISERES

Narkotikadebatten er i bevegelse. Flere kjendiser og politikere vil teste ut avkriminalisering eller legalisering for å redusere skadene. Alt for få politikere bruker taletid på å fortelle at forbudet virker og har bidratt til at få unge i Norge bruker cannabis. Nordmenn flest vet lite om skadevirkningene av cannabisbruk. Det er ikke så rart. Gjennom musikk og TV-serier fra USA møter ungdom en virkelighet der cannabis framstilles som en normal og ufarlig del av livet.

LAGE ATTRAKTIVE PRODUKTER

I bakgrunnen av alle mennesker med tilsynelatende gode intensjoner for å gjøre cannabis lovlig, vaker mennesker som har økonomiske interesser i at det åpner seg et lovlig marked for produksjon og omsetning. De trenger ikke å være kriminelle. De vil utvikle nye og attraktive produkter og har mye å tjene på at stadig flere mennesker begynner med cannabis.

DOBBELTNUMMER

Dette julenummeret av Aksent er et dobbeltnummer for årets siste utgaver. Vi gir leserne våre dybdeinnsikt i hvordan narkotikaindustrien jobber i USA og konsekvensene av dette. Amerikansk kultur og politikk påvirker oss nordmenn. Derfor har vi stor nytte av å forstå hvilke krefter som er i gang for å gjøre oss mer åpne for å godta cannabis som en mer normal del av hverdagen.

GOD HVIT JUL!

Vi opplever massevis av oppslutning om Hvit jul der vi ber voksne droppe alkoholen når de er sammen med barn i jula! Takk til alle dere som er med på å bidra til at mange flere barn får oppleve trygge voksne og en alkoholfri jul!

Hanne Cecilie Widnes,
Generalsekretær IOGT i Norge

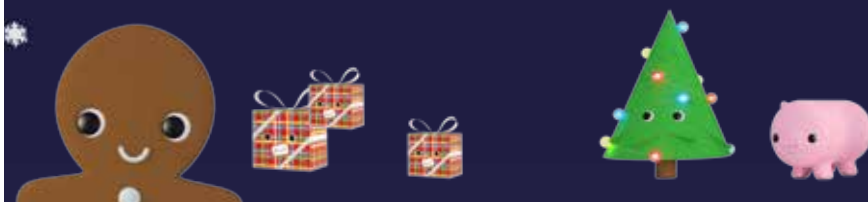
Hvit Jul

HVIT JUL 2015 HAR VÆRT I GANG OVER HELE NORGE.

Folk fra Juba, Juvente og IOGT har stått på stand.

– Vi møter så mange positive mennesker når vi er ute med Hvit jul. Og medlemmene i IOGT gjør en kjempejobb, sier kampanjeleder Gisle Bangsund. Han kan også fortelle at det gøy å stå på stand. – Faktisk er det flere som ikke er medlemmer i organisasjonene som står bak Hvit jul som er frivillige på stands.

aksent

Medlemsblad for IOGT i Norge
Torggt. 1, 0181 Oslo // Telefon: 23 21 45 80 // E-post: iogt@iogt.no

UTGITT AV: Akademisk fagforlag, Haugesund // ANSVARLIG REDAKTØR: Hanne Cecilie Widnes //

ANNONSESALG: Kåre Nesheim, tlf 952 74 241 // REDAKSJON: IOGTs sentralkontor //

GRAFISK PRODUKSJON: Poppcorn design - poppcorn.no // TRYKK: Haugesund Bok & Offset - hbo.no //

FOTO FORSIDE - OG BAKSIDE BILDE: Anna Ledin Wirén //

ISSN 1890-2553

Norge Rundt

Det nordligste arrangementet i år fant sted i Karasjok i 28. nov. Det begynner å bli en fast tradisjon på stedet at Olaug Eriksen får med elever og står på stand. I år ble det 48 underskrifter, noe som har vært det antallet de har hatt de siste årene. På bildet er Daniel Eira, Simon Holmestrand, Elle Katri Lind og Simen Paltto. Olaug forteller at mange kom bort og sa det var en viktig og god aksjon.

Hvit jul har også en egen kampanjesnutt som vi nå sprer på sosiale medier. Den kan dere finne både på IOGT og på Hvit Jul sin Facebooksider og på **YouTube - www.youtube.com/watch?v=dds1obKL7g8** Om du ønsker å gjøre en innsats for kampanjen hjelp oss og del den! Dette vil bli en enda større og viktigere kampanje om alle gjør en innsats for å gjøre Hvit jul synlig!

I Trondheim stod IOGT på kjøpesentert Solsiden og samlet inn underskrifter. Ole Martin Oldervik sier til Adresseavisen at alle typer skriver under – fra unge voksne til beste-foreldre. Mange har selv følt problemet på kroppen.

Frivillige fra både Juvente og IOGT på plass på Mega i Sandnes

Det var Hvit jul på alle mulige måter da vi sto på Rjukan.

Det har blitt normalt **å vise** venner og familie at du koser deg på feire eller feirer på byen ved å dele bilder av glass og flasker med alkohol i sosiale medier. Det setter alkoholbransjen **stor pris på.**

ALKOHOL- INDUSTRIENS NYTTIGE IDIOTER

AV HANNE CECILIE WIDNES

Sosiale medier og dataspill har gitt alkoholindustrien nye markedskanaler som kan utnyttes selv der det finnes forbud og reguleringer for å skjerme unge. Samtidig bidrar publikum gratis og velvillig til å styrke markedsføringen ved å dele bilder av alkohol og drikkesituasjoner og ved å delta i spill og konkurranser – både med og uten logo. Det er dette som kalles bruker-generert-markedsføring. Nå har flere forskere undersøkt hvilken effekt dette har på unge menneskers alkoholkonsum.

SOSIALE MEDIER ØKER SALGET

- Diagio, som er det største multinasjonale øl-, vin- og brennevinsselskapet i verden, har selv nevnt at de har økt omsetningen med 20 prosent grunnet markedsføring i sosiale medier, forteller Nathan Critchlow, som er doktorgradsstudent ved Institute for Social Marketing ved Universitetet i Sterling. Gjennom en studie har forskere påvist at ungdom påvirkes mer effektivt gjennom bruker-generert-alkoholmarkedsføring enn gjennom digital markedsføring. -

Men vi har også påvist at disse er avhengige av hverandre, understreker han.

Tidligere forskning på digital markedsføring mot unge har i liten grad tatt hensyn til hvordan den forsterkes av at unge mennesker samtidig involveres i bruker-generert markedsføring, slik vi kan finne det i videoer på nett, bildedeling og online-spill. Chriclow har gjennomført en studie på 14-25 åringer i England der de så på effektene av tradisjonell markedsføring (avis, plakat,

GRATIS REKLAME: //

På Facebook deler folk gjerne bilder av alkohol de kjøper på ferie. Det er gratis og attraktiv markedsføring for produsenten.

I det populære online-spillet // Grand Theft Auto 5 deltar ungdommen i flere virtuelle drikkesituasjoner. Flere populære nettsteder legger til rette for at spillerne stiller med egen alkohol og deltar i drikkeleker gjennom spillet.

TV-reklame etc), digital markedsføring (bilder på nett, reklamefilmer etc) og bruker-generert-alkoholmarkedsføring (deling av bilder, filmer, drikking tilknyttet spill etc) å ungdommenes forhold til alkohol.

DRIKKEBILDER GIR EFFEKT

Studien viste at jo mer aktivt involvert i og utsatt for alkoholmarkedsføring ungdommene var, jo mer problematisk drikkemønster hadde de. Digital markedsføring hadde større effekt enn tradisjonell markedsføring i andre medier. Mest overraskende var det at bruker-generert markedsføring hadde sterkere effekt på drikkemønsteret enn digital markedsføring. Høyest skåret deling av egenproduserte bilder der ungdommene drakk sammen eller alene.

- Funnene understreker behovet for å skjerme unge mennesker mot digital markedsføring for å begrense risiko-drikking, sier Chrickow. Men det ligger også en stor utfordring i å begrense den bruke-skapte-markedsføringen og peke på dem som har ansvaret for dette.

ALKOHOLKULTUREN PÅVIRKES AV REKLAME

Patri Kenny, som foreleser ved Dublin Institute of Technology, er lar ikke alkoholindustrien slippe unna ansvaret for det problematiske alkoholforbruket blant britisk ungdom

- Vi vet at alkoholmarkedsføring fører til at ungdom starter tidligere å drikke og at de drikker mer. Alkoholindustrien argumenterer sterkt for at venner og familie har en sterkere påvirkning enn alkoholreklame. Men de argumenterer som om dette er isolerte enheter og at vi utvikler alkoholkulturen i et vakuum. Slik er det ikke, sier han.

NORMALISERING

Kenny peker på utfordringene som ligger i at de normene venner og familie formidler gjennom drikke-bilder har sterk effekt: Folk oppfatter noe som trygt og normalt når de ser at andre gjør det i sosiale medier. Der formidles drikkeleker som gøy og ufarlig.

- Vi blir ikke bare påvirket av hva venner og bekjente gjør, men like mye av hva vi tror at de gjør. Den bruker-genererte-markedsføringen bidrar til å normalisere et konsum. Den forteller deg hva du skal tro at folk egentlig gjør, påpeker han.

Kenny er opptatt av hva det er påvirker venners normer som igjen påvirker deg. Effektiv alkoholmarkedsføring i

dag handler å lage integrerte markedsføringspakker der man når folk på flere måter. Dette inngår i alkoholindustriens markedsføringsstrategier. Aller mest effektiv er den når markedsføringen når deg gjennom venner eller når du er sammen med dem, påpeker han.

TREFFER BEST MED VENNER

Slik er det vel når vi ser UEFA-cup kamper sammen. Stemningen er god og Carlsberg lyser langs sidelinja. Kombinert med at vi igjen deler bilder av at vi skåler i Carlsberg. Bransjen er gode på å plukke opp bilder og trender som starter opp uten påvirkning av industrien, for så å bruke det aktivt videre i egen markedsføring. Like villige er vi ofte som publikum i å dele «artige» bilder og snutter som bransjen selv har lagt ut for spredning. Eller bilder av glassene og flaskene deres.

Alkoholindustrien har rett i at det er venner og pårørende som har størst påvirkning på unges drikkemønster. Det gjør de seg nytte av. Og det er lite som tyder på at alkoholindustrien tar ansvar for å beskytte ungdom mot alkoholmarkedsføring. Spørsmålet er om vi vil fortsette å være deres nyttige idioter?

Denne saken er basert på to foredrag som ble presentert under konferansen GAPC 2015 Momentum for change: research and advocacy reducing alcohol harm 7.-9. oktober i Edinburgh.

HVORFOR FORTSETTER FYLLA?

Fyllekuler har store negative konsekvenser for samfunnet, men personen selv tror han skal oppnå noe positivt. Kan dette være bakgrunnen for at folk fortsetter å gå på fylla?

AV RANGHILD BØ, STIPENDIAT, GRUPPE FOR KLINISK NEVROVITENSKAP, PSYKOLOGISK INSTITUTT

Det virker ikke logisk at vi skal utsette oss for noe som kan medføre så store negative konsekvenser som flatfyll. Fra avisene får vi stadige omtaler av heftig alkoholbruk som resulterer i konsekvenser få ønsker. Et kjapt google-søk gir følgende overskrifter: «Kjørte av veien i fylla», «Fyllekuler tredoblet dødelighet», «Fyllekuler rammer unge hjerner», «Ungdom på flatfylla har alkoholproblemer». Fra forskningen vet vi at dette gir innblikk i noen av de negative konsekvensene fylla har. Fyllekuler er forbundet med forhøyet risiko for blant annet, skader, ulykker, voldtekter, uønskede gra-

viditeter, aggresjon, fysisk og psykisk sykdom, hjerneskader og dødsfall.

Hadde dette vært alt man kunne si om fylla, ville forekomsten trolig vært lav, men det er den ikke. Studier viser at i Norge har 87 % av unge voksne vært klart beruset minst en gang i løpet av det siste året. Dette skyldes at fyllekulene også har sine positive sider. De subjektive grunnene til at folk drikker i overkant mye er at det gir økt selv-tillit, avslappet sinnstemning og færre hemninger. Det er et avbrekk fra forpliktelser, det gjør det lettere å omgås andre og det høyner stemningen på festen.

FYLLA ER EN RISIKOSPORT

I mitt doktorgradsprosjekt undersøker jeg den erfaringen jeg hadde fra egen studietid – nemlig at fylla fortsatte selv om jeg kjente risikoen, og selv om det hadde konsekvenser jeg ikke alltid var like stolt av. Det var da verdt å spørre seg hva det er som driver oss til å drikke oss fra sans og samling, til tross for farene som kan være forbundet med det? Og om de negative sidene har noen betydning for om vi fortsetter eller ikke? Jeg ville altså finne ut hva som ligger til grunn for en beslutning om å drikke seg snydens - igjen.

Etter å ha undersøkt evne til beslutningstaking hos 121 unge, edrue studenter i alderen 18-25 år, har jeg funnet ut at jo oftere og hardere man går på fylla, jo mer risiko er man villig til å ta i beslutningene sine. Men - det er et viktig poeng her, for det er ikke risiko for risikoens skyld som driver dette – det er potensialet risikoen har for å gi en gevinst. Med andre ord tar de sjansen fordi de oppnår noe de ellers ikke ville fått.

Dette er jo kjent for alle som går på fylla – det er gøy. Det er fest og moro, det er høylytt stemning, mer flørtning, færre bekymringer, nærmere vennskap. Det er avkobling, sosial smøring og sosialt lim.

FYLLA SKADER HJERNEN

Alkoholen er en nervegift. Det er det som er noe av årsaken til at vi har positive opplevelser med den. Den gjør oss berusa, mer løsslupne og mindre kritiske. Det negative med økt inntak av alkohol er at vi etter hvert mister balansen, snøvler og blir kvalme. Får vi i oss enda mer, er det fare for at vi glemmer, at vi ikke lenger blir i stand til å ta vare på oss selv, at vi slutter å puste.

Det foregår kjemiske prosesser i hjernen i forbindelse med at man blir edru igjen. Disse gjør at nervecellene kan bli skadet og dør. Hos ungdom og unge voksne er ikke hjernen ferdig utviklet ennå. At hjerneceller dør, innebærer at alkoholen kan endre hjernefunksjonene. Spesielt er det pannelappene i hjernen som blir forstyrret. Det kan gjøre at man får vansker med å håndtere impulser, regulere følelser, planlegge, organisere livet sitt – og ta veloverveide beslutninger.

Å ta risikofylte beslutninger ved å vektlegge de positive konsekvensene uforholdsmessig mye, kan derfor være knyttet til langtidsvirkningen alkoholen har på hjernen. Tendensen til å fokusere på fordelene med å gå på fylla, blir gradvis sterkere jo oftere man gjør det. Den samme tendensen finner man

også hos rusavhengige. De negative konsekvensene som vi vet er forbundet med rusbruk, mister gradvis sin styrke gjennom beslutningen de tar om å drikke seg fulle – igjen. Det blir også gradvis vanskeligere å endre retning selv om man ser at det ikke går den veien man ønsker.

DE NEGATIVE KONSEKVENSENE ER IKKE SÅ NEGATIVE

Min studie viste at folk som ofte drikker seg fulle har vansker for å justere atferden sin etter å ha gjort en feil. Det virker som om feilen og konsekvensen ikke får gjennomslagskraft. I stedet for å bremse opp og endre kurs, turer de fram som om ingenting har skjedd. Det gjør at de lettere gjør samme feil igjen. De tar nok en gang den siste shoten før baren stenger, selv om det gjør festglad til overstadig. Nok en gang drikker de så mye at morgendagen blir ødelagt, selv om den gikk fløyten også forrige gang man drakk.

Studier viser at folk som jevnlig går på fylla ikke ser de negative konsekvensene like negativt som andre. At folk ser på feil og konsekvenser annerledes vil selvfølgelig virke inn på gjennomslagskraften i beslutninger. Å ha gått på en smell – glemt hele kvelden i forveien, krangla med bestevenninna, og spydd i blomsterpotta med maskaraen i dype pandaringer rundt øynene – blir bare oppfattet å være en del av gamet. Venner aksepterer at fylla har skylda i episoden, og negativ feedback fra andre blir derfor også mangelvare.

Selv om personen opplevde bekjentskapet med blomsterpotta som negativt, mistolkes sannsynligheten for at det skal skje igjen til å være lav. Selv om kjennskapet til at høyt beruselsesnivå kan få negative konsekvenser, er troen på egen evne til å takle høy promille stor. Sannsynligheten for at fylla skal føre til negative konsekvenser virker derfor å være lavere enn den faktisk er. Folk som går på fylla har vanskelig for

å lære av negative konsekvenser – det er som om det ikke biter på dem. Det kan forklare hvorfor man går på igjen med friskt mot neste helg – til tross for at man tilbrakte hele søndagen i senga med svettetokter, hjertebank, fylleangst og løfter om aldri mer å drikke igjen. Dette henger sammen med at fulle folk har lettere for å huske de positive konsekvensene forbundet med fylla, og glemme de negative.

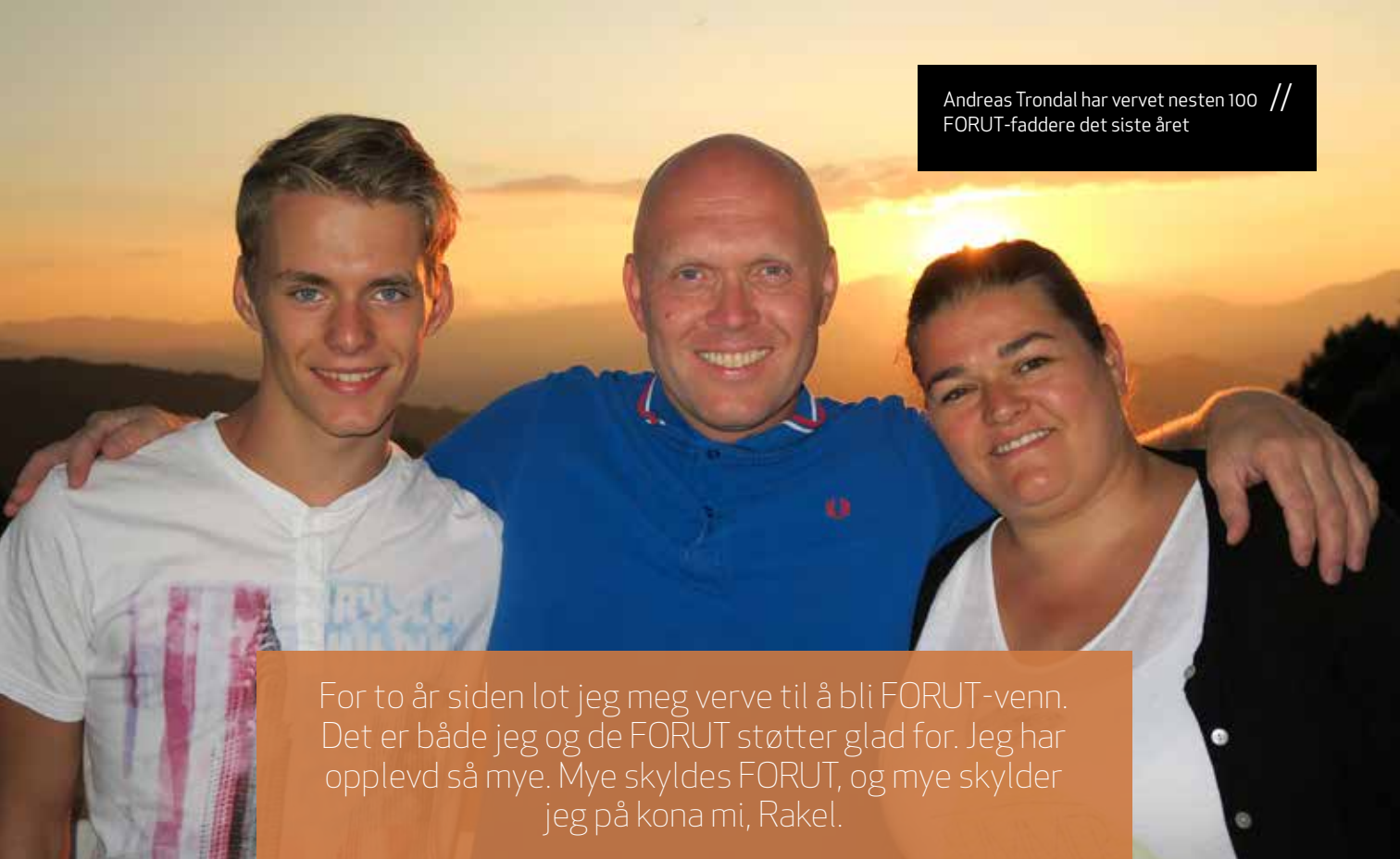
Å SE FYLLA MED ØLBRILLER

Fylla gir deg kroniske ølbriller. De ser den som penere enn den er. En venn som bringer latter, glede, intime samtaler, kjærtegn og enklere ligg. Først når man har opplevd virkelig alvorlige konsekvenser, virker dette fenomenet å avta. Men helst skulle vi ha forbygget før det går så langt.

Selv om jeg nå maler et bilde av unge, risikosøkende fyllefanter som ikke tar inn over seg eller lærer av konsekvenser, blir det for ensidig kun å fokusere på dette. Det er en kalkulert balanse i fyllekulene, om enn med en litt annen vektning på parameterne enn samfunnet gjerne skulle sett.

FYLLA SOM REGNESTYKKE

Fylla har sin egen logikk. Den følger av et regnestykke som går ut på å maksimere godene, og minimere ulempene som er assosiert med fylla. De aller fleste har jo faktisk en form for kontroll gjennom at de bare drikker sammen med andre, at de tar taxi hjem fra byen i stedet for å gå, at de holder drikkedagene til helga slik at det ikke skal gå utover arbeid og studier, osv. Det er overveide valg, som oftere ender i en beslutning om ikke å drikke, enn å drikke. Det er bare det at når man først bestemmer seg for å drikke, så har man hatt i overkant stor vekt på de positive konsekvensene. Samtidig har man en begrensa evne til å se, huske, ta inn over seg og justeres seg etter de negative konsekvensene som er forbundet med fylla – og derfor heller vi innpå i helga, igjen.

Andreas Trondal har vervet nesten 100 //
FORUT-faddere det siste året

For to år siden lot jeg meg verve til å bli FORUT-venn. Det er både jeg og de FORUT støtter glad for. Jeg har opplevd så mye. Mye skyldes FORUT, og mye skylder jeg på kona mi, Rakel.

TI DAGER VARER IKKE LENGE

Biswas og Nishal fra FORUTs //
barneaksjon var to av barna som
ble rammet av jordskjelvet.

AV ANDREAS TRONDAL

Jeg visste ikke mye om organisasjonen egentlig, men jeg stolte på min gode venn Gustav Nilsen fra Urbane Totninger. Gustav og Urbane Totninger har støttet FORUT i årevis gjennom sitt sommershow så det måtte jo være verdt 200,- i måneden. Gustav er til tider stabil så jeg gikk for magefølelsen. Han og Urbane-kollega Paul Håvard Østby hadde en vervekampanje gående på facebook: for hver tiende person som meldte seg trakk de ut en vinner. Vinneren skulle få en studiereise til Nepal. Jeg vant. Og for en opplevelse det ble! Heldigvis har alle FORUT-venner mulighet til å kjøpe seg med på en slik studiereise. Jeg kjøpte en slik og gjorde den til 40-års gave til Rakel. Sammen med 23 andre fikk vi oppleve landet på en måte ingen vanlig turist vil få. FORUTs lokale samarbeidspartner CWIN, Child Workers in Nepal, hadde lagt opp til møter med både steder og mennesker en turist ikke finner.

IDÈDRODLING I KATMANDU

Den siste dagen i Nepal satt vi samlet på hotellrestauranten i Kathmandu. Terje Heggernes var reiselederen vår, fullt på høyde med Anniken fra Star Tour på Kreta. Og han går Clas Tonny på Mallorca en høy gang. Terje ville snakke om mulighetene som lå i oss studiereisende. FORUT bruker lite penger på reklame i aviser og TV. De bruker heller penger på å skape levende reklameplakater. Rakel og jeg mente vi kunne få med tre-fire stykker. Hennes foreldre er skilt så der satset vi på to betalende, pluss foreldrene mine. Vi var sikre på tre.

CWIN HJELPER

Child Workers in Nepal er en organisasjon som primært jobber med barns rettigheter. De er anerkjent, har sterk innflytelse og i den nye konstitusjonen er barnerettigheter med for første gang - delvis takket være CWIN.

Få timer etter det store jordskjelvet 25. april i år ble CWIN en hjelpeorganisasjon

som bidro til å redde mange menneskeliv. De nådde i ukene etter skjelvet ut til 150.000 mennesker med livsviktig hjelp. FORUTs samarbeidspartner har unik kunnskap om hvordan man tar seg frem til de ulike delene av landet fordi de har jobbet med barns rettigheter i over 25 år. De vet hvor barna befinner seg. De kan veiene. Når én eller flere veier til et område er ødelagt vet de hvordan man tar seg frem og på den måten kom de seg frem til isolerte områder til tross for at det kunne virke umulig.

På Balika Peace Home, barnehjem for jenter som har vært utsatt for grusomme ting, er stemningen allikevel god. Jentene er nok litt redde fortsatt, men nepalifolket er tøffe. Mange har vært ute en vinterdag før. Vinternatt også. Deler av huset kan ikke brukes på grunn av sprekker i konstruksjonen, men dette vil utbedres. FORUT vettu.

SKAPER GODE SIRKLER

De som arbeider på Balika Peace Home gjør en ubeskrivelig bra jobb. De skal ta vare på jenter fra 3-4 til 16 år som har opplevd ting vi ikke vil høre om. De gjør mer for jentene enn de selv er klar over. De voksne på Balika bygger landet fra innsiden slik de holder på. Jentene har kommet inn etter en telefon til Help Line som CWIN driver. Eller CWINs folk har selv hentet dem fra et liv på gata eller reddet dem fra barnearbeid. Nå lever det alltid om lag 50 jenter et fullverdig liv med skolegang i trygge og utviklende omgivelser og de lærer om barnerettigheter. Barnerettigheter som de tar med seg inn i voksenlivet og som de kan videreføre til nye barn. Fin sirkel. De viser oss sang, dans og drama på høyt nivå og de forteller om sitt nye liv. Balika Peace Home er alene mer enn verdt den månedlige tohundrelappen for meg.

LAGDE FORUT JULEKALENDER

Da Rakel og jeg hadde skaffet tre nye FORUT-venner i fjor begynte det å nærme

seg advent. Den 26. november fikk Rakel en ide. Hun mente at jeg kunne prøve å skaffe en ny FORUT-venn hver dag frem mot jul. Ved hjelp av videokamera på en iPad, en stor papplatt som jeg liksom bodde i og en god dose selveksponering-skrem var vi i gang. Responsen på alle meldingene jeg sendte til nære og fjerne venner og på videoinnslagene i Andreas sin fantastiske FORUT-venn julevervekalender var super. Målet om 24 ble nådd mange dager før jul og da påmeldingsfristen for å bli med i trekning om studiereiser var nådd, hadde 60 av mine facebook-venner blitt FORUT-venner. De tre-fire vi hadde satset på var blitt til 60! Da ble jeg stolt av Rakel - og meg selv. Vi hjalp FORUT å hjelpe. Det gjorde meg glad.

NY INNSATS

Da jordskjelvet inntraff i april bestemte jeg meg for å gjøre en innsats igjen. FORUT trengte hjelp til å hjelpe mer. Ny kampanje førte til at 30 nye facebookvenner meldte seg som FORUT-venner. Jeg har FORUT-venner fra Brasil og Bardufoss. Fra familien og rett borti gata mi. Du kan også bli. Hvis du vil ha god sjangs for å bli trukket ut til å få studiereise, så før meg opp som verver når du registrer deg på www.forutfadder.no. Det viktigste er ikke å reise, men å hjelpe. Jeg vet at menneskene i Nepal er veldig glad for hjelpen de får gjennom FORUT.

Det gjør sterkt inntrykk når 10-12-åringer dramatiserer sin egen historie fra et liv på gata. Ute der de levde av søppel og der de sov under tomme rissekker. De ble slått og sparket, men plutselig stod det noen der. Noen som hjalp dem til Balika. Disse barna er ikke skuespillere som prøvde å gjenskape en tekst. De viste oss fortiden sin. Det finnes ikke skuespillere som kan formidle slik.

Ti dager i Nepal varer lenger enn ti dager.

Drømmer seg til værhårde strøk

- Alle må vi ha en drøm som aldri blir realisert.
For hvis vi har **realisert vår siste drøm** så får vi et
riktig stress med å finne en ny.

Odd Kjell Ingvaldsen drømmer om å få reise til Syd-Georgia, til Grytviken hvor norske hvalfangere hadde base på første halvdel av 1900-tallet. – Jeg blir veldig fasinert av livet der, sier Ingvaldsen. Og nå som han blir pensjonist og slutter jobben som avdelingsdirektør i IOGT får han kanskje tid til å virkelig gjøre noen flere drømmer utenfor organisasjonen.

VILLE JOBBE MINDRE MED ADMINISTRASJON

- Jeg begynte i IOGT fordi jeg syntes at jeg hadde jobbet med administrasjon og ledelse og gravd meg ned i den slags i

alt for lang tid, forteller han. – Jeg ville over til en arbeidsplass der jeg kunne være utøvende i stedet for å være planleggende. 18 år senere kan han konstatere at det ikke gikk så bra, men mye er hans egen feil. Sammen om nøden, frivilligsentraler, kjøp av Solhaug Landsted og barnehage i IOGT-huset i Haugesund er noen av aktivitetene som har fylt opp kalenderen de siste årene. Starten i 1997 var som regionkonsulent for Vestlandsfylkene, men de siste årene har det blitt sentralt arbeid gjennom avdelingsdirektørstillingen i "Sosial mobilisering", med ansvar for å koordinere det sosiale arbeidet i IOGT. - Jeg

synes det er sabla gøy at jeg er en del av et fellesskap som skaper livsverdier for folk som ikke har vært like heldige som oss selv, sier Ingvaldsen på spørsmålet om hva som driver han. – En av guttene mine sa for noen år siden – Pappa, du er heldig du som får jobbe med noe som bare er med på å gjøre livet bedre for folk. Det syntes jeg var veldig kjekt å høre. Da hadde han sett noe.

STØRSTE ØYEBLIKKET

Å velge mellom store øyeblikk er vanskelig, men et av hans største øyeblikk var nok for noen år siden med en sosialminister i IOGT-huset i Haugesund,

To nye organisasjons- konsulenter

Odd Kjell Ingvaldsen, ny medarbeider i Rogaland og Sunnhordland

Svein Arne Hatlevik, ny medarbeider i Hordaland og Sogn og Fjordane

I september begynner to nye organisasjonskonsulenter i tjeneste for IOGT. For Sogn og Fjordane og Hordaland er ansatt Svein Arne Hatlevik (36) som fram til nå har vært lensmannsbetjent i Lindås/Meland nord for Bergen. For arbeid i Rogaland og Sunnhordland er Odd Kjell Ingvaldsen (47) ansatt. Han arbeidet sist ved Haugaland A-senter i Haugesund.

vi på røyking er det åpenbart at det er malig å gjøre noe hvis det finnes mot og vilje hos politikerne.

Hatlevik vil ha kontor i tilknytning til Åsane folkehøgskole i Bergen.

Odd Kjell Ingvaldsen har også bred erfaring med alkoholbrukens skyggeside, ikke bare fra Haugaland A-senter, men bl.a. som sosialsjef i Øien. - Jeg ønsker å jobbe for å

Odd Kjell Ingvaldsen
startet i jobben som
regionkonsulent
i IOGT i 1997.

Nå etter 18 år blir han
pensjonist.

flust med pressefolk – TV, aviser, radio, - som sørget for at det ble knipsa, filma og puttet mikrofoner opp i ansiktet. Bakgrunnen var oppstarten av det første Son-senteret i Sammen om nøden-prosjektet, hvor Sosialminister Magnhild Meltveit Kleppa hadde gjort det til en av sine siste gjerninger i departementet å sørge for at senteret fikk startkapital for å komme i gang. – Det var en kjempehappening som gjorde at vi fikk penger og kunne sette i gang senteret i Haugesund. Det har vært i drift siden. Sammen om nøden prosjektet har nå aktivitetssentra for tyngre misbrukere i seks norske byer.

En annen kjekk oppgave har vært frivilligsentralene. Utgangspunktet der var jubileumsturen som IOGT hadde i 2002 da vi fylte 135. – Vi kjørte en oransje campingvogn rundt i landet, forteller Ingvaldsen. – På hvert sted vi stoppet opp inviterte vi ordføreren til å komme og fortelle, ikke hva de kunne gjøre for IOGT, men hva IOGT kunne gjøre for kommunen.

I Sauda svarte ordføreren at det som trengtes var å sette i gang en frivilligsentral. – Og når han først hadde sagt det var det heller ikke lett for kommunen å si nei når vi søkte om garanti fra dem, ler Ingvaldsen.

- Omtrent samtidig fikk vi også høre at frivilligsentralen på Karmøy holdt på å bli nedlagt. Vi tok da kontakt med kommunen og Frisam og spurte om vi kunne overta bevilgningen, noe vi fikk. Begge sentralene er sentraler vi har hatt veldig glede av lokalt.

GRUNDIG RESEARCH ER EN SUKSESSFAKTOR

Ingvaldsen mener at et grundig research-arbeid er en av suksessfaktorene de gangene vi har lyktes. – For Son-senteret hadde vi en kartlegging som visste hvilke behov som var i Haugesund, vi hadde en klar ide om hvordan vi ville gjøre det og en beskrivelse av målkriteriene våre.

Suksessfaktor to var og er gjenbruk. – Når du har laget noe du synes er vellykket en plass er det jo bare dumt å ikke utnytte det på flere plasser. Etter starten i Haugesund holdt vi kontakt med Olaf Lande, som nå er prosjektleder for Sammen om nøden, og som også hadde drevet et lignende arbeid i Arendal. Han fikk i oppdrag å undersøke muligheten for å sette i gang tilsvarende arbeid i Kristiansand, som ble Son-senter nummer to. Da brukte vi samme oppskriften som i Haugesund, tilpasset de lokale forholdene i Kristiansand.

Og til sist handler det selvsagt om å kunne snu seg rundt raskt. En morgen klokken seks kom det på radioen at det var et behov for massiv barnehaugbygging for å nå målet om plasser til alle. Dermed ble det også gunstige etableringsordninger. Med IOGT-huset i Haugesund i tankene, hvor mye sto tomt, ringte Odd Kjell rundt om morgenen til lokale og sentrale ledere. – 10 dager etter at ideen hadde kommet satt vi og drøftet det med i kommunen. Det var i februar, og 15. August åpnet barnehagen offisielt.

Dermed fikk Ingvaldsen selskap i huset hvor også kontoret hans har ligget.

YUKON MAN

Han innrømmer at han nok er en gründertype som liker å jobbe med utvikling av ting. – Kanskje et problem for kona at jeg hele tiden har nye ideer til ting jeg vil gjøre. Når han skal slappe av ser han på Yukon Man på Discovery. – Da reiser jeg opp til Alaska og ser på folk som ferder rundt med hundesleder og hogger ved. Pensjonist blir han altså ved nyttår, og da reiser han til Spania for å være der i nesten tre uker. Han regner imidlertid ikke å bli noen Spania-boer. – Jeg trives nok bedre her oppe i litt regn, og vind og litt færre varmegrader.

OPTIMIST PÅ IOGTS VEGNE

IOGT vil han fortsatt være engasjert i, også som pensjonist. Han skal fortsatt holde i noen av aktivitetene og regner med å bli aktiv lokalt. – Den gangen jeg begynte sa jeg i den første hilsenen at IOGT har en fantastisk historie, men det er ikke den historien vi har som vil bære organisasjonen fremover. Fremtiden for IOGT ligger i handling.

Vi må være fremoverlente, og vi må utføre oppgaver som samfunnet ser at vi har bruk for. Jeg er ikke sikker på om vi i organisasjonen får så veldig mange flere medlemmer, og er heller ikke sikker på om organisasjonen har bruk for veldig mange medlemmer heller. Men landet har bruk for IOGT, og de oppgavene vi fyller. Det gjør at jeg er optimist, og tror at IOGT er en fungerende organisasjon i Norge om 100 år.

Odd Kjell Ingvaldsen // tror ikke han blir inaktiv som pensjonist

AV MIRJETA EMINI

For lenge siden stod det en gang et tre i en skog. Regnvann og moden frukt fra treet samlet seg i en liten kulp som var i stammen. Med varmen fra solen ble denne blandingen etter hvert til øl. En dag vandret en mann gjennom skogen og oppdaget en stor samling blide og fulle fugler, og han skjønnte at de var beruset etter å ha drukket dette brygget. Det var denne mannen som oppdaget og introduserte alkoholen til verden.

(Jataka*, en buddhistisk fortelling).

HVA VILLE BUDDAH GJORT?

I følge buddhismen, består livet vårt av valg. Vi tar valg daglig, og noen av disse tar vi ganske kjapt uten å ofre det en tanke, mens andre krever litt mer refleksjon. Valgene vi tar har enten en positiv eller negativ innflytelse på livene våre. Siden vi er en del av et stort fellesskap og vi er knyttet til alt rundt oss – selv om vi kanskje ikke ser det helt klart – så vil våre valg også påvirke samfunnet rundt oss. Ikke bare i vår umiddelbare nærhet, men helt på andre siden av jordkloden. Tenk for eksempel på klimaforurensning. Den kjenner ingen grenser og rammer kloden som helhet.

FEM RETTESNORER

Buddhismen har fem rettesnorer som skal gjøre det enklere å ta riktige valg. Disse er ikke noen påbud eller regler, og de lyder slik:

Jeg vil ikke skade eller drepe noe levende
Jeg vil ikke stjele eller ta noe som ikke blir gitt til meg frivillig
Jeg vil ikke ha uriktig sex
Jeg vil ikke snakke usant
Jeg vil ikke bruke rusmidler

SKAL LÆRE AV FEIL

Jo mer bevisst et menneske er, desto enklere er det å ta valg som ikke skader seg selv eller andre rundt en. Dessverre er vår bevissthet ofte opptatt med bekymringer, skyldfølelse, frykt eller håp (framtiden), anger (fortiden). Det krever et våkent og bevisst sinn å skulle ta valg som ikke er basert på for eksempel frykt. Dette betyr at man er tilstede i øyeblikket og at sinnet er klart. Dette er utfordrende nok i edru tilstand, og enda vanskeligere når man er beruset. Mens noen buddhister mener at den femte rettesnoren impliserer et totalforbud mot beruselse, har andre enn mer moderat fortolkning.

Man blir ikke straffet av en guddom hvis man bryter noen av rettesnorene. Derimot er det meningen at mennesket skal lære av de gangene det ikke klarer å for eksempel la være å snakke usant eller bruke rusmidler. Vi skal analysere hvorfor vi tok et valg som hadde negative konsekvenser for oss selv og/eller andre og hvordan vi kan unngå å gjenta samme valg i fremtiden. Munker derimot er pålagt å følge 227 regler, og de bruker ikke rusmidler, bortsett fra enkelte i Vajrayana-retningen.

OPPMERKSOM DRIKKING

Innen Vajrayana finnes det noe man kaller "mindful drinking". Løst over-

satt til norsk blir dette "oppmerksom drikking". I denne tradisjonen mener man at når en buddhist har fått en grunnleggende forståelse for den buddhistiske disiplinen og dermed dedikerer sitt liv til å gjøre godt for andre levende vesener, kan vedkommende ta et steg videre og evaluere rettesnoren. I dette stadiet blir alkohol et hjelpemiddel på veien mot å gi slipp på egoet.

Ved "oppmerksom drikking" drikker man sakte og bevisst. Etter hver slurk stopper man opp og kjenner etter hvordan man har det, om man merker noen forandringer i kropp eller sinn. Alkohol brukes her i meditasjonsøyemed, hvor man blir bedre kjent med egen kropp, men også alkoholens effekt på godt og vondt. Moralen er at litt alkohol kan være en nyttig ting. Hva som er lite alkohol derimot er relativt, og det er dermed en risiko for at grensen mellom nytte og misbruk blir uklar.

RYDDER BORT FOR Å FINNE

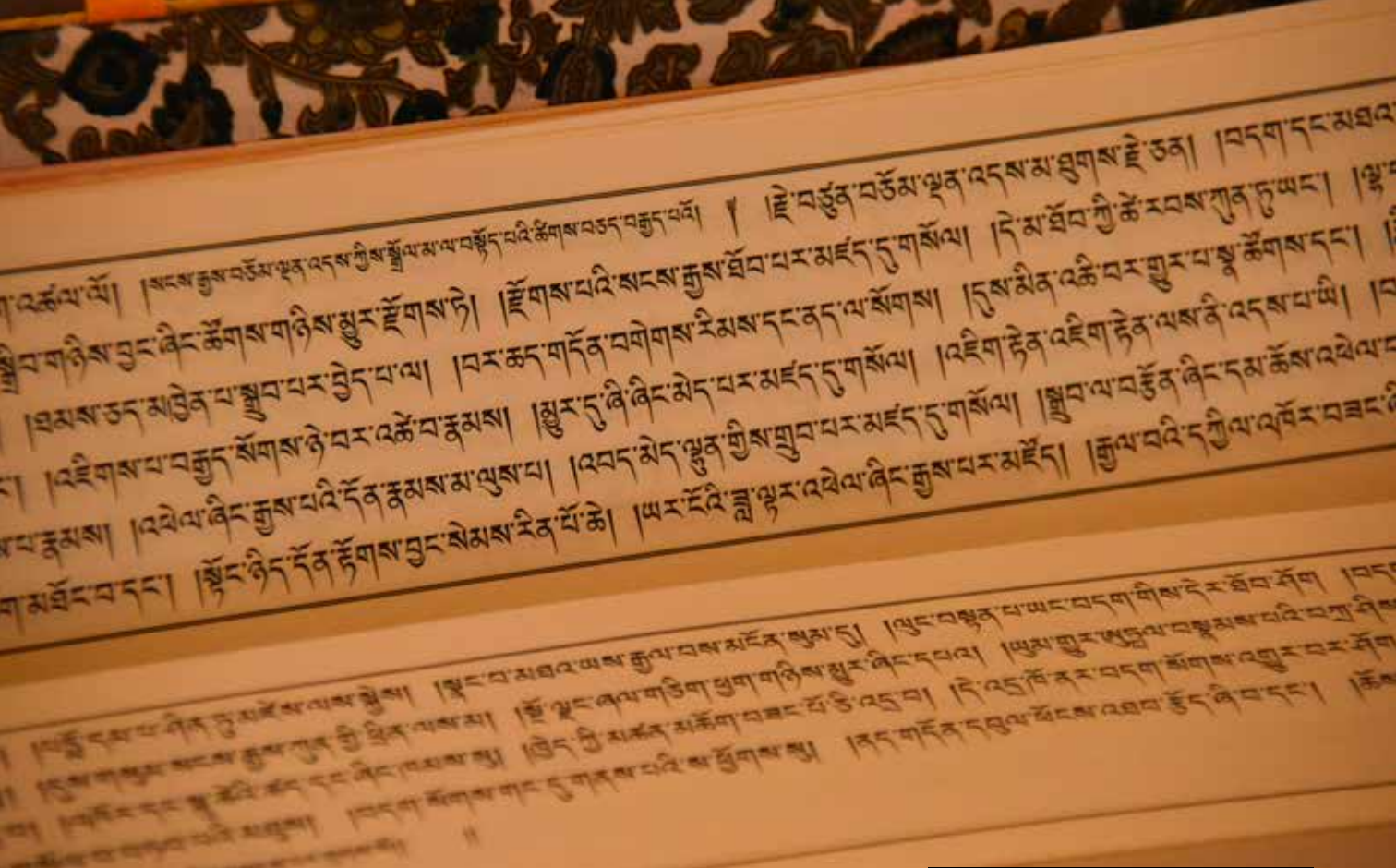
I buddhismen har man en forståelse av at vi alle i utgangspunktet er opplyste, men at dette er godt skjult bak mye støy og rot. Vi må gi avkall på alt vi ikke trenger, og da ikke bare private eiendeler, men også mentale og emosjonelle uvaner. Vi kommer nærmere sannheten, ved å kvitte oss med usannheter. Når vi for eksempel trenger å finne noe

vi har mistet eller glemte godt – da tar vi vekk ting, rydder bort, for å kunne finne det vi leter etter. Munker gir avkall på alt av eiendeler, barberer bort håret og lever i nøkterne omgivelser i templer. De er ikke bundet til noe verdslig, og det gjør det lettere å fokusere på meditasjon og å nå nirvana (fri fra gjenfødelse). Det lønner seg for oss som samfunn å ha flere opplyste i blant oss da de kan hjelpe oss andre på veien.

Ifølge buddhismen gjenfødtes vi; vi går gjennom en prosess der vi skal rense vårt sinn og kvitte oss med negativ energi og dermed bli opplyste. I hvert liv har vi muligheten til å oppnå dette, men fordi vi bare er vanlige mennesker som bruker tid på å lære, må vi gjennom flere liv før vi til slutt blir opplyste og kan hoppe av gjenfødseshjulet. Vi får stadig nye sjanser til å rydde opp i vårt sinn. Noen ganger må vi dessverre ofte gjennomgå de samme problemene gang på gang, til vi har lært det som det er meningen at vi skal lære av opplevelsen.

VERRE Å TILRETTELEGGE FOR DRIKKING

Mahayana-buddhisme er mest utbredt i Nordøst-Asia (Japan, Kina, Korea og Tibet). Innenfor mahayana er det verre å tilrettelegge for at andre drikker alkohol, enn at man drikker selv. Den femte rettesnoren anses ikke for å være

et totalforbud når det gjelder personlig bruk. Det er verre å påføre andre skade enn å skade seg selv. Alt som villeder et menneske fra den rette vei, anses for å være rusmidler. Dette kan være helt uskyldige ting i seg selv, men hvis et menneske knytter seg til det og blir avhengig, så har det ikke lenger et fritt og åpent sinn. Tilknytning og avhengighet er som ankelkjettinger som gjør det tungt for oss å bevege oss fritt, ikke bare rent fysisk, men også åndelig. Den amerikanske munken Reb Anderson, sier: "I bred forstand, blir enhver ting vi svelger, puster inn og injiserer inn i kroppen vår, uten vise ærbødighet for livet, et rusmiddel"

FORBUD MOT Å DRIKKE

Innen Theravada-buddhisme derimot anser man den femte rettesnoren som et klart forbud mot å drikke alkohol. Theravada er den regjerende retningen i Sørøst-Asia (Thailand, Burma, Kambodsja). Her forstås rusmidler som gjæret eller destillert sprit som er berusende. I følge Bikku Bodhi (amerikansk Theravada-munk) brytes den femte rettesnoren gjennom flere ledd; at man har en berusende drikke, en intensjon om å innta drikken, å innta

drikken, og den faktiske fordøyelsen av drikken.

Lekfolk anbefales å ikke bruke alkohol. I land hvor Theravada er den dominerende retningen, krever som regel buddhistiske ledere at barer og alkoholutsalg stenger ved buddhistiske høytider.

Det er altså ikke noe klart forbud mot å drikke for lekfolk, men det advares mot å gjøre det. Hovedfokus er på hvorfor vi drikker og hvor sterkt trangten er til å drikke. Hvor strengt man skal fortolke den femte rettesnoren, er stadig en viktig diskusjon i det buddhistiske miljøet.

La meg avslutte med en anekdote som forklarer hvorfor den femte rettesnoren kom til:

En munk skulle avlegge et besøk hos en kvinne i bygda, og da han kom inn hytta, stengte kvinnen ham inne. Han fikk valget mellom å slakte ei geit, ha sex med kvinnen eller drikke alkohol for å slippe ut igjen. Siden det allerede var forbudt for munken å drepe levende vesener eller ha seksuelle relasjoner, valgte han å drikke alkohol. Ikke lenge etter hadde han også slaktet geita og hatt sex med kvinnen.

▼
*For ca 2400 år siden fikk prinsen Siddharta Gautama nok. Etter å ha sett sykdom, død og lidelse på nært hold opplevde han en eksistensiell krise som medførte at han vandret ut av familiens palass for aldri å mer vende tilbake. Han ville forstå hvor all denne lidelsen kom fra og hvordan mennesket kan frigjøre seg fra dette. Etter seks år med meditasjon, ble han Buddha. På sanskrit betyr dette "den oppvåkne"(Kilde: Store Norske leksikon). Han forstod hvordan livet og verden var skrudd sammen, og hvordan vi kan frigjøre oss fra lidelsen.

*Jataka, i buddhistisk litteratur navnet på en fortelling fra et av Buddhas tidligere liv og på den samling av 547 fortellinger som hører til de hellige skrifter på pali. En jataka kan være en dyrefabel eller et annet eventyr som er gjort oppbyggelig ved at personene identifiseres med Buddha og hans disipler og ved at det legges inn en moral. (Kilde: Store Norske Leksikon)

Promenaden AS

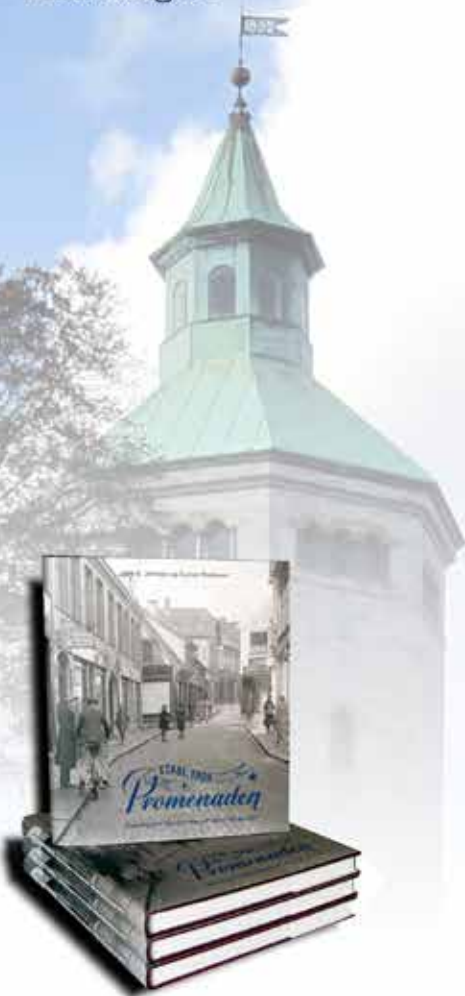
Promenaden AS ble etablert i 1909 og drev restaurant i Kirkegaten 20 i Stavanger.

Restaurantdriften opphørte i åttiårene, men selskapet fortsatte virksomheten som eiendomsselskap.

Promenaden AS eier tre forretningsbygg i Stavanger sentrum. Disse leies ut til butikker og kontorer.

En betydelig andel av overskuddet deles årlig ut til organisasjoner og institusjoner som arbeider mot rus, særlig blant ungdom.

Selskapet har gitt ut flere bøker om avholdsbevegelsens virksomhet i Stavanger.

Selskapets medarbeidere i restaurantlokalet tidlig på nittenhundretallet

IOGT og Juvente svikter når de ikke krever innpass der de alkoholpolitiske avgjørelsene blir tatt, mener **Bergljot Baklien.**

“VÆR VAKTBIKKJER”

TEKST OG FOTO AV SIDSEL SKOTLAND

“Hvor er IOGT og Juvente når de ruspolitiske handlingsplanene i kommunene skrives? Hvorfor krever de ikke å delta når den lokale og nasjonale politikken utformes? Kanskje blir de ikke invitert inn, men de rekker heller ikke opp hånda, og de skriver få debattinnlegg i avisene.” Rusforsker og sosiolog Bergljot Baklien skal delta på seks-sju ruspolitiske møter med tittelen “Skjenking, vold og forebygging”, i regi av IOGT rundt om i landet denne høsten, og hun ønsker å bruke anledningen til å sparke organisasjonene litt i rompa. Hun synes de svikter. At de bruker for mye tid og kapasitet på prosjekter og kampanjer. - IOGT og Juvente må være vaktbikkjer! Organisasjonene svikter når de ikke krever en plass der politikken utformes og beslutninger blir tatt. De *kan* påvirke!

SIRKUSHEST

Det er ikke *bare* for å sparke medlemmene bak at Baklien deltar på disse IOGT-møtene. Hun er en sirkushest, bekjenner hun. Er lykkelig i manesjen og i formidlerrolla. Ei rolle hun vet hun er god i, og som hun som pensjonist endelig nå har fått anledning til å dyrke og foredle. Som rusmiddelforsker, både ved Sifa (Statens institutt for alkoholforskning) fra 1983 til 1990, og ved Sirius fra 2004 til 2013, hadde hun mye med avholdsbev-

Bergljot Baklien, forsker på // Sirius, har vært innleder under IOGTs Tryggere Uteliv-møter denne høsten.

egelsen å gjøre. Det var et godt samarbeid, synes hun. Men som heltidsforsker er det tellekanten som gjelder. Alt handler om å publisere flest mulig artikler i meritterende referee-publikasjoner (artikler som er fagfellevurdert og som først og fremst henvender seg til andre forskere). Å delta på møter og skrive debattinnlegg er ikke noe en kan “kaste bort” tida si på. Derfor har hun stort sett svart nei til andre oppdrag enn forskningsprosjekter – og det hun har sagt ja til, syns hun at hun har fått forberedt seg for dårlig til, forteller forskeren som

har oppnådd professorkompetanse på grunnlag av alt hun har skrevet, publisert og gjort i løpet av karrieren.

Men nå sier hun altså ja til litt av hvert, og hun har tid til å forberede seg godt. Hun har forska så mye, og gjort så mange viktige funn som hun ønsker å komme ut med til folk. Aktivister, som folk i IOGT og Juvente, er en god kanal for å få dette ut. Og disse halvdays-møtene er en ypperlig formidlingsarena, for hit kommer både politikere, saksbehandlere på feltet og

Politikerpanelet under det alkoholpolitiske møtet i Bergen //

folk fra bransjen. Erfaringene så langt er at det er godt fram møte - også av politikere. Og de er der hele tida, forteller hun - de kommer ikke bare diltende til paneldebatten til slutt.

MANGE HENSYN

Det er lett å tenke at politikere ikke hører på forskere når vi ser at det ofte er så lite vilje til å gjøre det vi vet at virker, men det er nok mer nyansert enn som så. - De hører nok, men de hører ofte det de vil høre, og bruker forskning som politisk ammunisjon. Verden er nå engang sånn at politikere er i sin fulle rett til å plukke de premissene og den kunnskapen som passer. Det er mange hensyn å ta - det er *det* som er politikk: å veie ulike hensyn og forhold opp mot hverandre. På dette feltet er det helse, velferd, næring og nytelse som skal veies. Forskinga kan ikke si hva som er den rette balansen. Det er andre som må ta beslutningene. Og vil vi egentlig ha et gjennomvondsbasert samfunn ..., spør hun.

Det som virkelig provoserer henne er når folk sier "dette tror jeg ikke på". Det er det flere Sirius-forskere som har opplevd etter å ha publisert solide forskningsprosjekter i fagfelleidiskrifter. Et grelt eksempel var da Siriusforskerne Ingeborg Rossow og Thor Norström fant at én time utvida/innskren-

ka åpningstid resulterte i 16 prosent mer/mindre vold. Da ble det bråk. Næringa betvilte resultatet. - Hvorfor ikke heller stille spørsmål ved om 16 prosent er mye eller lite? Kanskje ikke det er så mye sett opp mot positive sider for næringa og gjestene? Kanskje det ekstra de tjener, mulighetene det gir for flere arbeidsplasser og den ekstra hyggen mange får denne timen, er verd en og annen brukket nese? Det er *sånne* typer diskusjoner forskninga bør sette i gang! Å sette himmel og jord i bevegelse fordi en nekter å tro på solid forskning når de opplever at den går i mot egne interesser, synes hun blir for dumt.

FYLLA HAR SKYLDA

Egentlig er det ikke åpnings-tidene i seg sjøl som er problemet. -Serveringsstedene kunne holde åpent så lenge som helst hadde folk bare ikke blitt så fulle. Det er *fylla* som først og fremst må begrenses hvis vi skal få gjort noe med utelivsvolden. Hvordan vi skal gjøre dette er blant de vanskelige spørsmåla, synes hun, på tross av at hun har jobba som evalueringsforsker omtrent i hele sin forskerkarriere, og er blant dem som virkelig vet hva som virker. - Det hjelper i allefall ikke med skjenkekontroller aleine. Skal man forebygge utelivsvold må man jobbe på mange fronter samtidig.

Til nå har en lett hatt søkelys på énting av gangen. På bartenderne/servitørene, på bevillingshaverne, politiets rolle, skjenkekontrollører, politikere og beslutningstakere. Men vi må gjøre noe med alle disse feltene *samtidig*. Og ikke minst gjestene og drikkekulturen, understreker hun. Det er det til nå satt alt for lite søkelys på. - Det er en forventning, nesten et krav, om at en skal drikke seg full.

Dette er noe hun virkelig er opptatt av: Hvorfor fyllekulturen dominerer når den er så lite rasjonell. Hvordan det tenkes, eller kanskje heller *ikke* tenkes, der ute i seine nattetimer.

- Klarer vi å forandre den aksepterende holdninga til fyll kan alle holde åpent så lenge de vil og alle kan trives på by'n om natta! mener den 69 år gamle forsker emerita Baklien som fortsatt har kontoret sitt i Sirius-fellesskapet.

EN AV GJENGEN

Hun har ikke lenger prosjektansvar, men bidrar i andres prosjekter som andreforfatter i en del publiseringer, og veileder doktorgradsstudenter på huset. Hun "selger seg" også til andre - som til IOGT og andre som vil bruke kompetansen hennes - veileder yngre forskere, og holder metodeforelesninger ved andre forskningsinstitutter. Alt med utgangspunkt i Sirius-basen, der hun fortsatt

er en del av gjengen. Enn så lenge. Når dette leses har nemlig hele Sirusstaben flytta til Folkehelseinstituttet (FHI), som de nå skal innlemmes i.

Hun vet ikke om hun vil være med på det lasset. Sirusforskerne har kjempa med nebb og klør mot innlemminga, som de blant annet ser på som en trussel mot den kvalitative samfunnsforskninga. Ved FHI er det først og fremst de biomedisinske perspektivene som rår, i følge Baklien, og hun stoler ikke helt på FHI-direktør Camilla Stoltenberg når hun sier at de virkelig trenger det samfunnsvitenskapelige og kvalitative perspektivet Sirusforskerne kommer med, og at de blir ønsket spesielt velkomne på grunn av det.

KAMPEN FOR DET KVALITATIVE

Sjøl har nok Baklien betydelig av æren for at Sirus har blitt så kvalitativt orientert som det har blitt. Det kommer jeg straks tilbake til. At hun begynte med rusforskning ved Sifa i 1983 var litt tilfeldig – hun var på jakt etter jobb og søkte litt her og der da hun etter 11 år som forsker tilknyttet Forskningsrådet, så etter noe annet. Etter åtte år ved Sifa ble det fire år ved Sosiologisk institutt ved Universitetet i Oslo og deretter 10 år ved Nibr (Norsk institutt for by- og regionsforskning). Men hun savna rusforskninga og søkte seg til Sirus (som er etterfølgeren til Sifa) i 1994. Det var *ikke* tilfeldig. - Jeg kjente Sirus godt, hadde vært nestleder i Sirusstyret i flere år, oppnevnt av Forskningsrådet, og jeg syntes rusmiddelforskning var spennende. Men jeg visste at instituttet var et tallknusing-smiljø med liten plass for kvalitative tilnærminger. De som hadde prøvd seg - noen stipendiater, vet jeg - gikk derifra med tårer på kinn. Jeg var bevisst på at de trengte endring - og hadde tyngde nok til å bidra til det. Så jeg hadde en misjon med å søke meg dit. Og hun lyktes - en kan vel nesten si at kvalitativ forskning har blitt Sirus sitt varmemerke. Men hun understreker at flere har bidratt til dette hun skal ikke ha æren aleine.

Nå er hun altså bekymra - bekymra for at denne type forskning igjen vil bli overkjørt av tall og biomedisinske perspektiver.

INGEN ER 100 PROSENT OBJEKTIV

Det er ikke *helt* sant at Baklien har sagt nei til alt annet enn tellekantpublisering før hun ble pensjonist. Sjøl har jeg hørt henne både holde foredrag og delta i debatter oppigjennom åra, og noen kronikker har det også blitt. Hvordan balansere det å være forsker og sam-

funnsaktør eller debattant, lurer jeg. Den balansen synes hun ikke er vanskelig. - Jeg legger vekt på ikke å være normativ. Jeg formidler forskning. Men det er klart: Det jeg formidler handler jo også om mine grunnholdninger. 100 prosent objektive er vi jo ikke – jeg kan ikke utsette meg som person. Og det er det mange med meg som er glad for at hun ikke gjør!

// Text och foto: Pierre Andersson

Pierre Andersson var sjefsredaktör i IOGT-NTOs sista medlemsblad Accent då han besökte Colorado tidigare i år. Colorado är en av tolv stater i USA som har öppnat upp för salg av cannabis. Artikkelns har tidigare stått i Accent. Vi har därför valt att trycka den på originalspråket.

VÄLKOMMEN TILL MARIJUANA- LAND

I Denver, Colorado, är det lättare att hitta en butik som säljer marijuana än McDonalds eller Starbucks. En ny, pengastark industri – med inflytande ända in i kongressen – har växt fram. Samtidigt menar kritikerna att man genom legaliseringen riskerar att förlora en hel ungdomsgeneration.

Bruce Nassau, ägare till
TruCannabis.

-1-

När man landar på Denvers internationella flygplats, sätter sig i hyrbilen och slår upp en av alla tillgängliga karttjänster för marijuana på telefonen så är Bruce Nassaus affär en av de som ligger närmast. Området heter Stapleton och består i övrigt mest av köplador, småindustrier och lagerlokaler. Vi är strax norr om I-70, den stora pulsådern in i Denver västerifrån. Inom ett par kvarter finns visserligen ytterligare fyra-fem marijuanabutiker men Bruce Nassau tycker att hans ligger bäst till.

– När folk kommer från flygplatsen är vi den närmaste butiken, säger han utan att dölja sin stolthet. Det är faktiskt en av anledningarna till att den ligger där den ligger. Under skidsäsongen får vi hit väldigt mycket turister, och ibland ger vi dem rabatt om de kan visa sina resedokument.

Välkommen till Colorado. Staten som redan år 2000 tillät medicinsk marijuana – och som runt 2009 såg antalet försäljningsstället explodera. I november 2012 röstade 54 procent av befolkningen för ett tillägg till delstatens konstitution som legaliserade marijuana även för så kallat rekreatjonsbruk.

Att gå in i en marijuanabutik i Colorado är inte riktigt som att gå in i vilken affär som helst. Först måste du passera en sluss med obligatorisk id-kontroll. Väl inne är skillnaderna mot vilken godisbutik som helst inte längre så stora. Glasdiskar och hyllor som visar upp varorna. Burkar med olika sorter som kunderna får lukta på. En särskild avdelning för olika tillbehör som kan användas för rökning. Personalen – de kallas för bud-tenders – är vänliga och

Bruce Nassau poserar framför sitt varumärke "TruCannabis"

//

En av Bruce Nassau butikker ligger i Stapleton, ett industri- och shoppingområde i östra Denver

//

Kunderna kommer alltid tillbaka efter mer.

Bruce Nassau

hjälpssamma även mot nybörjare och berättar gärna och mångordigt om de olika sorternas egenskaper.

Bruce Nassau började i kabel-tv-branschen. Under trettio år byggde han upp en av landets största installationsfirmor för internet, tv och telefon. För femton år sedan sålde han till Wall Street, blev smått förmögen men tyckte att det var för tidigt att pensionera sig. Tillsammans med sin tvillingbror började han leta efter nästa utmaning.

– Du vet, en av de bästa sakerna med kabel-tv-branschen är att man har prenumeranter, eller hur? Well, jag ser samma sak i marijuanabranschen. Kunderna kommer alltid tillbaka efter mer.

Bruce Nassau ler och är uppenbart stolt över vad de har byggt upp. Han ser sig som pionjär, det vilar en slags nybyggarranda över hela branschen. För fem år sedan köpte de den första butiken och har nu en liten butikskedja. De håller på att utveckla ett nytt varumärke, TruCannabis.

– Det har gått väldigt bra. Vår plan är att bli ett nationellt företag och vi förhandlar just nu i Oregon för att kunna gå in med vårt nya varumärke. Sedan fortsätter vi i Illinois och Nevada, där är jag inblandad personligen.

Några större problem ser inte Bruce Nassau med legaliseringen.

– Jag är alltid bekymrad över att barn ska komma i kontakt med marijuana, särskilt de ätbara sorterna. Vi är noga med att följa lagen, men föräldrar måste också se till att hålla det borta från barnen så skyll inte på oss om det blir problem.

– Men generellt måste jag säga att vi har haft minimala problem med marijuana sedan legaliseringen här i Colorado. Det har varit ett par incidenter där folk har tagit alldeles för mycket. En kille dödade sin fru, men det visade sig att de hade haft problem länge och han gick på anti-depressiva. Det var inte bara marijuana inblandat där.

Bruce Nassau nämner till en studie från CDC, Center for Disease Control, som visar att bruket av marijuana bland unga har gått ner efter legaliseringen. Han tar också upp en sammanställning som marijuanaindustrin själva har gjort som visar att våldsbrotten har minskat i Denver.

Båda studierna kan ifrågasättas. När det gäller CDC-studien kritiserar den för att den bara mäter bruket bland de ungdomar som är skötsamma och kvar i skolan. En nationell studie från den federala myndigheten SAMHSA, Substance Abuse and Mental Health Services Administration, visar tvärtom att bruket bland unga ökar.

När det gäller att våldsbrotten skulle minska visar det sig att det handlar om ren siffermanipulation. För att komma fram till det plockade man helt enkelt ut ett begränsat antal brottsrubriceringar ur statistiken – räknar man med alla våldsbrott syns snarare en ökning: 7 255 anmälda våldsbrott 2012 och 8 267 under 2013 enligt officiell statistik. En ökning med 14 procent.

Generellt måste jag säga att vi har haft minimala problem med marijuana sedan legaliseringen här i Colorado

Bruce Nassau

En relativt ny regel säger att de som säljer marijuana i Colorado måste odla minst 70 procent av den själva. Bakom butiken finns därför stora växthus.

– Vi visste ju ingenting om odling av marijuana när vi gick in i det här och blev tvungna att hitta partners som kan. Det var en utmaning men det gick bra. Jag brukar säga att man måste ta sitt flexibilitetsspillar varje morgon när man arbetar i den här branschen, det händer saker hela tiden. Du ska få se växthusen strax och en sak ska jag säga dig, vår marijuana är superb, säger Bruce Nassau och drar ut lite extra på u:et i det sista ordet. Jag antar att du har sett plantor förut?

Jag erkänner att jag aldrig har besökt en odling tidigare och förklarar halvt

på skämt att det faktiskt är förbjudet i Sverige. Jag får intrycket att Bruce Nassau tycker synd om mig.

– Det förvånar mig att ni inte kommit längre. Sverige är ju ett så modernt samhälle. Men vänta bara, jag är säker på att det kommer att bli legaliserat även hos er så småningom.

Odlingarna består av fyra större rum med långa rader av marijuanaplantor i olika stadier. Mannen som är ansvarig för odlingen heter Rob Channing. Han är i 30-årsåldern och har flyttat till Colorado enbart för att få jobba med det här.

– Här inne står plantorna i ungefär tre veckor, sen ska de vidare till nästa rum, berättar han när vi går genom anlägg-

Minst 70 Procent av marijuana som säljs måste odlas inom företaget //

Fakta / Marijuana i Colorado

År 2000 legaliserade Colorado så kallad medicinsk marijuana. Försäljningen tog dock fart först efter 2009 då praxis ändrades.

2012 röstade folket igenom ett tillägg till konstitutionen som legaliserar marijuana även för så kallat rekreativt bruk. 54 procent av befolkningen röstade ja. Sedan dess en opinionsmätning från USA Today visar att stödet har sjunkit till under 50 procent, men någon mätning har också visat fortsatt stöd.

I Colorado fanns i början av året 505 butiker för medicinsk marijuana och 322 butiker för marijuana för rekreativt bruk. (En del butiker har båda delarna i samma byggnad). Jämförelse: Colorado har 405 Starbucks och 227 McDonalds.

Även om delstaten legaliserat marijuana så är det fortfarande upp till de 321 lokala jurisdiktionerna (städer och countys) att bestämma om man vill tillåta försäljning. Än så länge är det bara 20 procent av dessa som klubbat igenom godkännande på lokal nivå.

Plantorna förädlas för att öka THC-halten. Rekordet i Colorado är 36,8 procent //

Rob Channing,
odlingsansvarig.

//

ningen. Det gäller att skapa ett flöde och som du ser är det lite olika ljus som funkar för bäst för de olika stadierna.

I ett rum planteras sticklingar om till större krukor. Lite längre in sitter ett gäng inhyrda specialister och fixar med den senaste skörden. Blomknoppar klipps av, trimmas och förpackas. Vi går vidare ut i den del av anläggningen som innehåller de plantor som står på tur att skördas. Marijuana är torkade blomknoppar från cannabisplantor och Rob Channing visar stolt upp resultatet av sitt arbete.

– Titta på de här blommorna! Ser du, den här är lika tjock som min underarm. Och lukta på den här, visst är det fantastiskt?

En del av hans jobb går ut på att förädla växterna så att de blir starkare. Den viktigaste psykoaktiva substansen i cannabis är THC. För tio-femton år sedan låg THC-halten i marijuana vanligen på mellan fem och tio procent. En månad innan mitt besök i Denver mätte tidningen High Times upp en ny rekordhalt: 36,8 procent.

– Generellt säljer starkare grejor bättre, säger Rob Channing. Det är vad folk vill ha. Själv tycker jag inte att siffran spelar så stor roll, det som innehåller

14 procent kan vara minst lika bra som det som innehåller 21. Hos oss kan vi komma upp i strax under 30, men det som vanligen säljs i butiken ligger mellan 15 och 25 procent.

Att THC-halten har ökat så mycket är viktigare än man först kan tro. I de stora väljargrupperna i USA, de som hunnit bli medelålders, har ganska många testat marijuana i sin ungdom. Men deras erfarenheter kommer från en mycket svagare variant. Dessutom släpar forskningen efter: För att studera långtidseffekter behöver man följa människor i flera år, och den forskning som finns på området baseras på betydligt svagare marijuana än den som Rob Channing odlar fram här.

Vad kommer THC-halter på 30 procent och över att leda till? Ingen vet. En indikation kan man få av en brittisk studie publicerad i The Lancet där man tittat på effekterna av cannabis som innehåller över 16 procent THC. Där fann forskarna att sambandet mellan hög THC-halt och olika psykossjukdomar är starkare än man tidigare trott: Upp till var fjärde fall av förstagångssjuka i psykossjukdom kan bero på cannabis.

Nästan alla butiker i Bruce Nassaus kedja säljer både medicinsk marijuana och det man kallar för "rekreationsmarijuana".

Färdigrullade
marijuanacigaretter
kan köpas styckvis.

//

Det är samma produkter i grunden, men regelverken ser annorlunda ut. Ur kommersiell synpunkt spelar det inte så stor roll, Nassau och hans kumpaner planerar en expansion till både de stater som legaliserat helt och till de som bara tillåter medicinsk marijuana.

Den som kommer till hans butiker kan få råd från butikspersonalen om vilken typ av marijuana man ska välja för olika typer av besvär, berättar Bruce Nassau. – Vi satsar mycket på utbildning av våra kunder. Folk har olika typer av tillstånd,

Skörden tas om hand av inhyrda specialister.

//

Generellt säljer starkare grejor bättre. Det är vad folk vill ha.”

Rob Channing

Men det där låter mer som en läkares uppgift?

– Vår personal är förstås inte läkare. Men det finns generell information om de här produkterna som personalen kan ge. Vi ”förskriver” inget som läkare göt, det kan vi inte. Vi ger rekommendationer.

Att få en personlig licens för att köpa medicinsk marijuana är enkelt. Man går till en läkare, beskriver exempelvis ett diffust smärttillstånd (läkarmottagningarna har listor på vilka tillstånd som är godkända, det är enkelt att kolla innan) och så får man sitt intyg.

– Det är klart att dom som använder mycket marijuana bör välja att använda det systemet, det blir billigare och man kan köpa större mängder per gång, säger Bruce Nassau.

Bruce Nassau erkänner utan omsvep att kampen för medicinsk marijuana runt om i landet i själva verket är en slags dörröppnare för legalisering.

– Ja, visst. Absolut är det så. Det finns ju ett talesätt, om dom ger dig fingret – ta hela handen. Vi fick legaliseringen via medicinsk marijuana och nu är det som dominobrickor. Staterna kommer att falla en efter en och då kommer den

smärtor eller mer psykologiska bekymmer som depressioner. I just dom fallen brukar vi rekommendera att de väljer sativa. Sen finns indica som är bättre mot smärta.

Vi ser redan nu att det här är dårligt.

Ben Cort

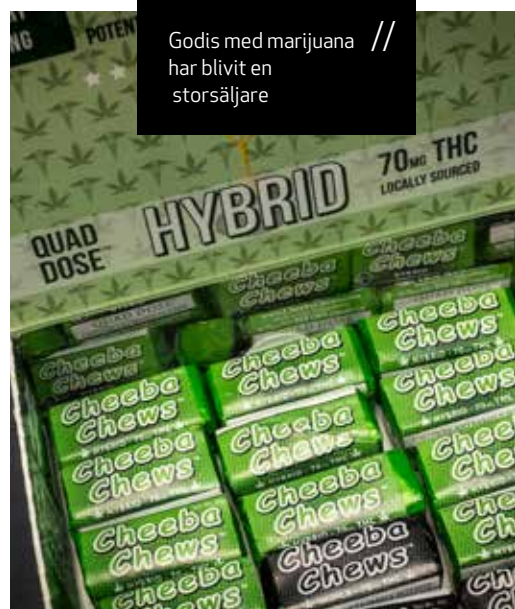
Kunderna uppmanas att lukta på de olika sorterna

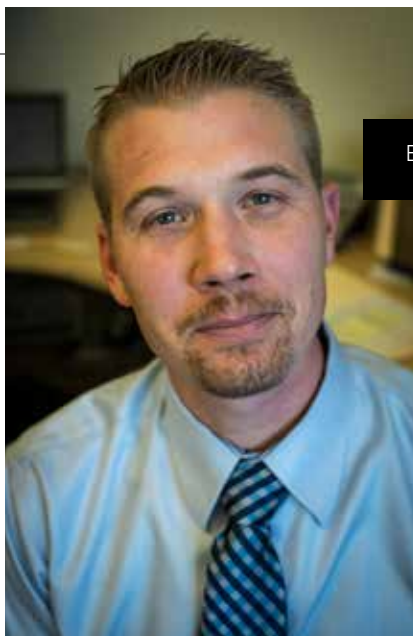
//

Godis med marijuana har blivit en storsäljare

//

Ben Cort //

federala staten inte att ha något annat val än att legalisera även på den nivån. Sydstaterna är bakåträvarer, men nästa år kommer nog Florida med på tåget och då har vi öppnat porten även till södern.

-2-

Via Denvers långa och raka förortsgator tar jag mig ner till Aurora. Formellt en egen stad men helt sammanbyggd med Denver. Här finns ett stort universitetssjukhus och kopplat till det finns Cedar. De sysslar med behandling och utveckling av beroendevård och ses av många som en av de främsta institutionerna i landet på området.

Här jobbar Ben Cort som programchef. Tidigare har han jobbat med behandling på annat håll, men han var också var också engagerad i kampen mot legalisering inför folkomröstningen i november 2012.

– Du har besökt en marijuanaaffär, säger han så fort jag kliver in i rummet. Ja, det känns på doften. Men jag är van. Gå ner på stan här på kvällarna, du kommer att känna den överallt. Det är galet.

Ben Cort blev nykter den 15 juni 1996. Precis som många andra missbrukare på bättringsvägen kan han tala om precis hur många dagar som gått sedan dess. Han började med alkohol, drack sig medvetlös varje helg. Snart blev det andra droger.

– Jag bodde i DC i mitten av nittioalet och marijuana där var spetsad med psykedeliska preparat. Sen blev det

en del LSD och annat, jag tog vad jag kunde komma över.

2007 startade han och en kompis en organisation för att hjälpa människor från missbruket. Han engagemang i frågan är både personligt och politiskt.

– För mig är det en passion att vara här med folk som... Du vet när man ser att ljuset tänds för människor. När människor förstår att dom inte måste leva som dom har gjort. Jag gillar verkligen att vara med när det händer. Men det är också det övergripande: En försiktig uppskattning säger att missbruk kostar det här landet 484 miljarder dollar per år. Det gör det till en av de mest grundläggande och viktigaste frågorna i samhället.

Det märks att Ben Cort är frustrerad. Att få ut hans bild av verkligheten, det han menar är fakta och neutral forskning, är svårt i det debattklimat som gäller i Colorado och stora delar av USA idag.

– Sättet som det här rapporteras i media är helt otroligt. En stor del av historien berättas inte alls. Jag gör mitt för att försöka få ut det som inte sägs av industris pr-folk.

Som motståndare till legaliseringen är Ben Cort utsatt.

– Du vet, när den här texten publiceras i Sverige ... nästa dag kommer jag att få ett dussin samtal från folk som vill berätta vilken hemsk människa jag är. När jag gör intervjuer här i Colorado ringer det non-stop och det är ofta rent hat.

Ben Cort beskriver marijuanadebatten som en slags "pseudointellektualism" som säger att "håller du inte med mig så är du dum i huvudet eller så har du inte tänkt igenom saken".

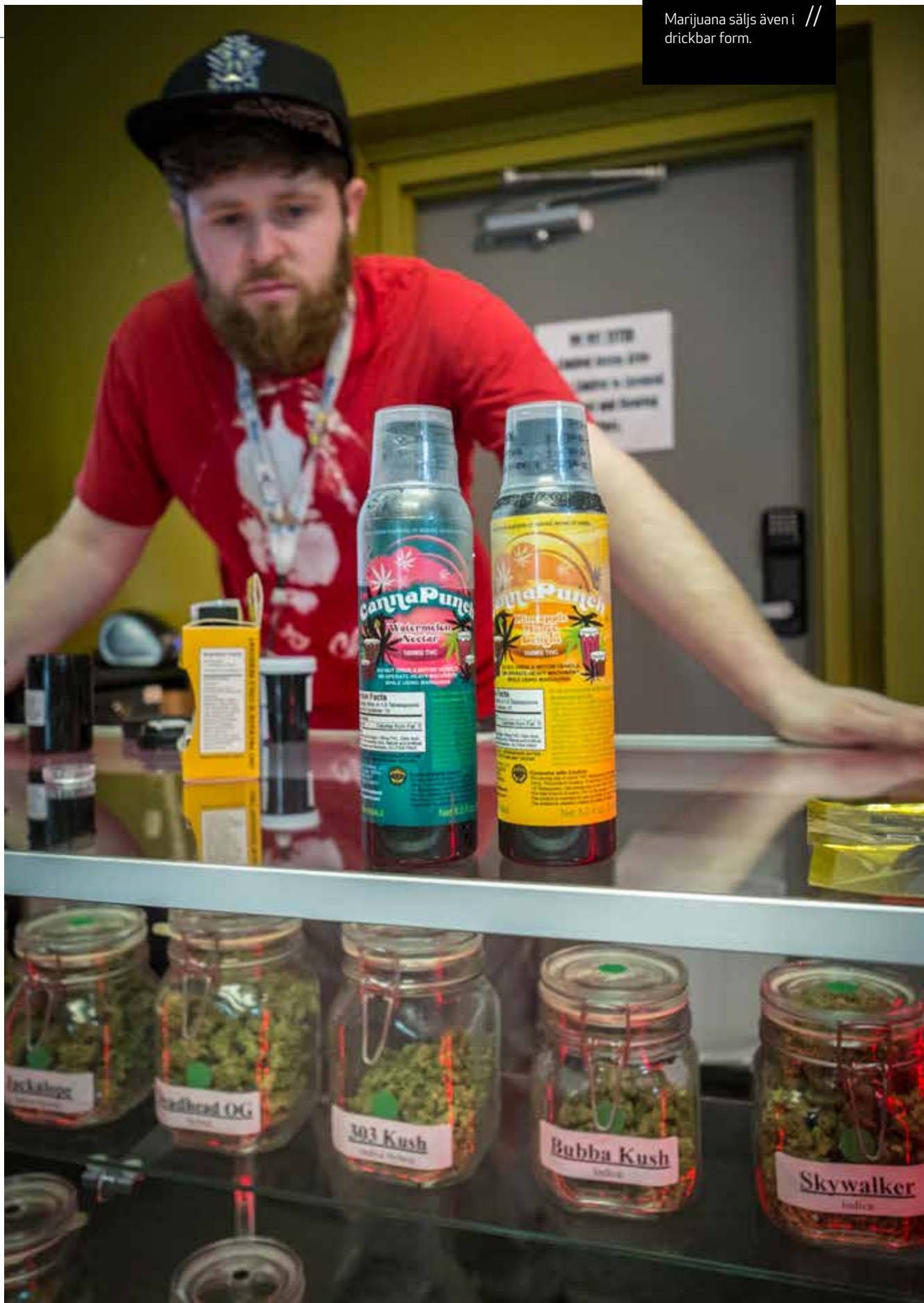
– Det här är nog det bästa exemplet på grupp tänkade jag har sett. "Alla vet" en massa saker samtidigt som kontrollerad, empirisk data säger precis tvärtom. Han menar att en del av problemet varit att forskare inte har bemödat sig att bemöta vad som i deras ögon är helt befängda argument.

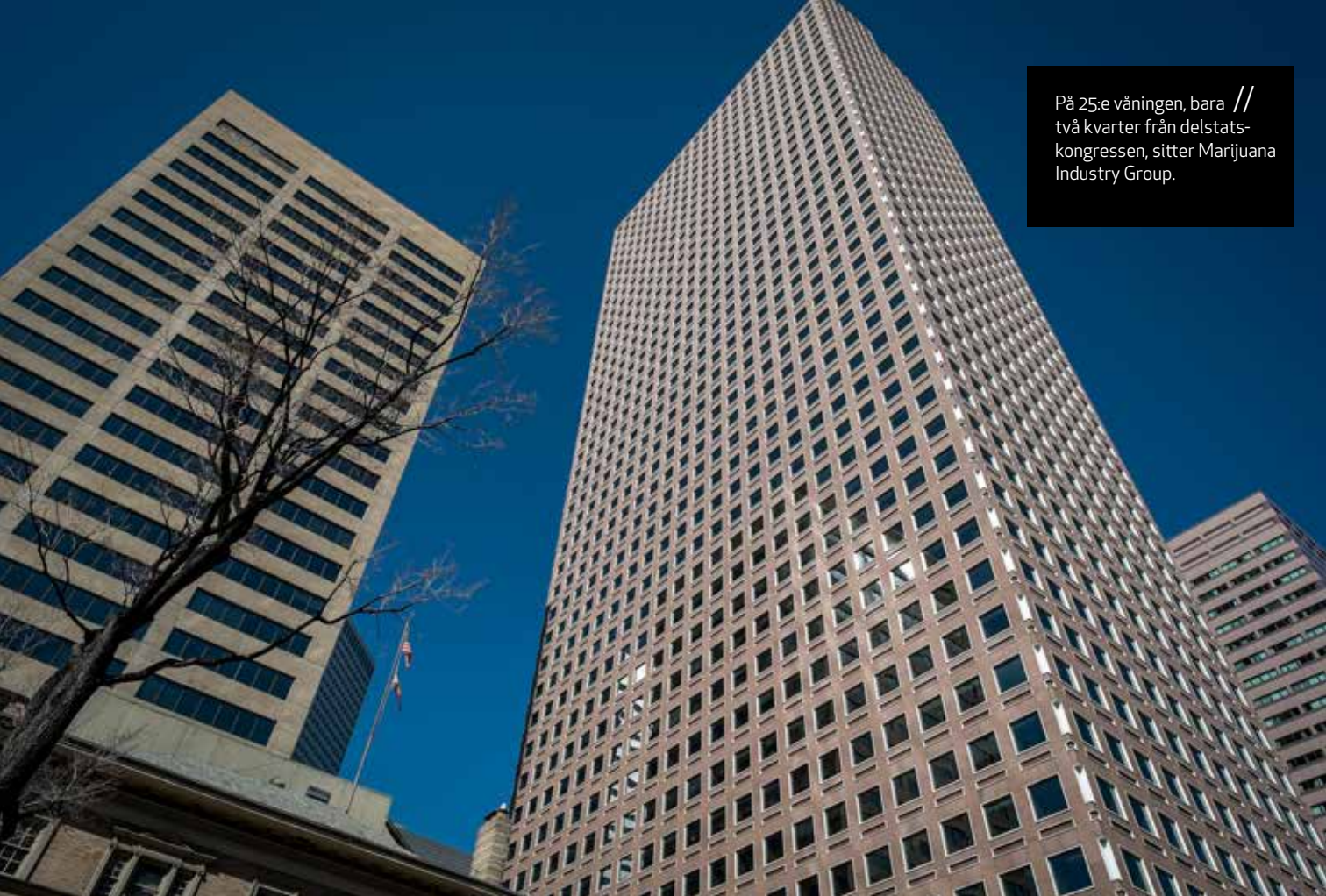
– Nu måste vi göra det. När jag pratar med unga människor nu får jag ofta börja med att övertyga dem om att "nej, regelbundet användande av cannabis kan inte förebygga cancer". De tror på allvar att det är så. Säger man "alla vet att..." tillräckligt många gånger så blir det nästan sant till sist.

Ben Cort plockar fram statistik som visar att fler kör bil med marijuana i kroppen, att fjortonåringars marijuanabruk i Denver ligger 350 procent högre än riksgenomsnittet och att antalet regleringar i skolan på grund av marijuana har skjutit i höjden. Det är framförallt ungdomarna han är orolig över.

– Vi ser redan nu att det här är dåligt. Det kommer att nå katastrofala nivåer,

Marijuana säljs även i //
drickbar form.

På 25:e våningen, bara //
två kvarter från delstats-
kongressen, sitter Marijuana
Industry Group.

men det kommer att ta tio år innan vi ser alla effekter tydligt. Marijuana är inte som heroin eller metamfetamin, det händer inte bara så här, säger han och knäpper med fingrarna.

Den mest kända studien när det gäller unga och marijuana kommer från Dunedin i Nya Zeeland. Där följdes en grupp människor upp under lång tid och forskarna kunde bland annat konstatera att den som börjar använda cannabis som ung riskerar att tappa i kognitiv förmåga, får svårare att klara skola och jobb och ofta ligger lägre i IQ-mätningar. Detta trots att man kompenserat för andra, bakomliggande, faktorer.

– Det handlar om åtta förlorade IQ-punkter om man börjar röka på i tonåren – även om man skulle sluta när man är 22. För varje enskild individ ställer det till problem, men vad händer när du lägger ihop all tappad IQ? Hur ser generationen som idag är 12-13 år ut om tio år?

Vilket för oss tillbaka till de ökande THC-nivåerna i cannabis. Dunedinstudien är förstås, precis som nästan all annan forskning på området, baserad på användande av betydligt svagare cannabis än den som säljs idag.

– Dessutom kommer olika koncentrat fram nu, säger Ben Cort. Då pratar vi om THC-halter på 80-90 procent. Jag jobbar med några av de främsta forskarna i världen kring det här just nu och ingen av dem vet vad de här preparaten gör med hjärnan. Vi kan bara gissa.

I senaste versionen av DSM, en diagnosmanual från det amerikanska psykiatriförbundet, finns för första gången cannabisabstinens med. Möjligen är detta kopplat till att marijuana och annan cannabis har blivit allt starkare.

– Våra patienter visar nu verkliga, fysiska, abstinensbesvär när de slutar. För tio år sedan såg vi inte det här. När någon har gått på heroin kan vi få dem genom abstinensfasen på fyra till sex

dagar, men när det gäller cannabis ser vi patienter som visar flera olika abstinenssymptom i upp till tre veckor. Det gör behandlingen knepig.

Just nu sysselsätter marijuanaindustrin omkring 16 000 människor i Colorado. Förra året sålde man cannabis för omkring 700 miljoner dollar. Man räknar med att omsättningen passerar en miljard senast 2016. Räknar man in även in intäkter relaterade till marijuana, försäljningen av tillbehör med mera, är siffran mycket högre. Ben Cort nämner 2,5 miljarder dollar.

– Den siffran har jag fått från industrin själva. De kämpar med näbbar och klor mot varje ny reglering som gör att de riskerar att tjäna mindre pengar. Och de regler som finns bryter de emot, de som ska kontrollera att reglerna följs har inte tillräckliga resurser.

Det handlar om åtta förlorade IQ-punkter om man börjar röka på i tonåren - även om man skulle sluta när man är 22.”

Ben Cort

-3-

Så vad är det då marijuanaindustrin säger och gör som gör Ben Cort så frustrerad?

Två kvarter norr om Colorados delstatskongress reser sig en hög och blank byggnad. Uppe på 25:e våningen finns lobbyfirman Corporate Advocates Inc. Receptionen är möblerad med designmöbler, utsikten är fantastisk. Österut ser man det stora slättlandet, åt andra hållet reser sig Klippiga bergen som en vägg.

Jag träffar Mike Elliott, lobbyist och chef för branschorganisationen Marijuana Industry Group. Han är värtalig, artig och genuint trevlig, men vill gärna kolla en sak med mig innan vi börjar.

– Påminn mig, hur var det vi fick kontakt nu igen?

Jag förklarar att jag fått hans kontaktinformation från journalisten Pelle Olsson, som tidigare har gjort reportage härifrån för tidningen Narkotikafrågan.

– Just det. Du vet, jag träffade Pelle och satte honom i kontakt med några av våra ägare. En av dem ringde tillbaka sen, han var upprörd och tyckte inte att Pelle var opartisk. Sedan läste jag hans text och den gjorde mig bekymrad.

När jag förklarar att jag visst har egna synpunkter om legalisering men att jag försöker ha ett öppet sinne när jag gör mina reportage verkar han bli lite lugnare, men fortsätter ändå:

– I Pelles artikel jämför han oss med tobaksbolagen, att vi är som dom. Det är ju som att kalla någon för Hitler! Var är likheten, det är ju inte ens i närheten. Tobak dödar miljoner och du kommer att få det tufft att hitta ett enda dödsfall på grund av marijuana. Det är helt olika

saker! Du hör säkert att jag är frustrerad, men den här jämförelsen med tobaksbolagen... De ljög för folk under decennier om hälsoeffekterna av tobak. Det är en jämförelse jag helt enkelt förkastar.

Om man ska sammanfatta argumenten från Mike Elliott, Bruce Nassau och andra inom marijuanaindustrin så låter de ungefär så här: ”Titta på oss, nu har vi legaliserat och himlen föll inte ner. Det är inga upplopp på gatorna och livet lunkar på precis som tidigare.” Under min vecka i Denver hör jag samma sak, nästan ordagrant, från flera olika håll.

– Jag är stolt över vad vi gör, säger Mike Elliott. Jag är säker på att historien kommer att ge oss rätt. Vi gör världen säkrare, vi förbättrar ekonomin och vi utökar medborgarnas grundläggande mänskliga rättigheter.

En annan sak som återkommer är jämförelsen med alkohol.

– Om du jämför marijuana med andra droger som är lagliga så kommer du att se att marijuana är fantastiskt mycket säkrare. Och att då straffa folk för det... Vi vill bara att straffen ska vara

Mike Elliot, lobbyist //
och chef för Marijuana
Industry Group.

Om du jämför marijuana med andra droger som är lagliga så kommer du att se att marijuana är fantastiskt mycket säkrare.

Mike Elliott

konsekventa och proportionerliga. Titta bara på alkohol som är så omfamnat i hela världen, den dödar hundratusentals människor varje år.

Mike Elliott menar att staten inte ska lägga sig i så mycket.

– Om vi bryr oss om hälsa och säkerhet så är alkohol och tobak väldigt farligt. Men där vill vi som ett fritt samhälle inte att staten ska bestämma vad vi får göra. Och vi vill absolut inte att staten ska kasta oss i fängelse för det, eller på annat sätt förstöra våra framtidsmöjligheter. Eller till och med ta barnen ifrån oss! Vi behandlar marijuana på ett hemskt sätt, trots att det objektivt är en mycket säkrare drog än de andra två.

Tillbaka till Ben Cort på behandlingscentret Cedar. Han menar att det är svårt, kanske till och med omöjligt, att jämföra hur farligt cannabis är jämfört med alkohol.

– Delvis är det en fråga om skala. Om hundra personer dricker och en röker på kommer alltid alkoholen att framstå som mycket värre. Men vad händer när marijuana blir en normaliserad, legal och socialt accepterad drog?

Om man legaliserar cannabis för att alkoholen är värre – då har man missat att lära sig av historien, menar Ben Cort.

– Förespråkarna för legalisering framhåller alkoholens alla baksidor hela tiden, och så säger de att marijuana också bör vara legalt. Det finns inget logiskt steg mellan de här två slutsatserna!

En gång fick han frågan om vilket han skulle välja om hans barn tvunget skulle börja med alkohol eller med marijuana. Han valde alkohol utan att tveka, trots sin egen bakgrund.

“Just nu ser det här med legaliseringen verkligen inte ut som någon bra idé”

Tom Gorman

– Jag känner många som inte dricker alls för att bli berusade, men jag har aldrig någonsin mött någon som använder marijuana för att det är gott. De använder det för ruset, det är hela grejen. Redan den detaljen tycker jag gör marijuana värre.

Att just det här argumentet återkommer gång på gång är ingen slump. Inför folkomröstningen 2012 testade marijuanalobbyen en rad olika budskap och mätte noga vilka reaktioner de fick i olika målgrupper. Viktigast var gruppen man trodde skulle avgöra valet: Kvinnor i 30-40-årsåldern.

– Det som funkade bäst i den gruppen var ”marijuana är säkrare än alkohol”, säger Ben Cort. Men när man frågar folk vad det egentligen betyder så säger de bara ”marijuana har aldrig dödat någon”. Och det där är ju bara löjligt, du kan ju lika gärna använda argumentet att det inte finns någon i hela världen som har dött av en överdos tobak.

Många förespråkare för legalisering menar också att det skulle föra med sig att fler valde bort alkoholen till förmån för cannabis. Enligt officiell statistik från Colorados finansdepartement har försäljningen av alkohol har ökat efter legaliseringen av cannabis.

-4-

Tom Gorman är chef på myndigheten Rocky Mountain High Intensity Drug Trafficking Area. Det är en av flera liknande myndigheter som är spridda över landet. Alla ligger de organisatoriskt under Vita Husets narkotikakontrollbyrå, ONCDP (Office of National Drug Control Policy), och har till uppgift att tillsammans med lokala myndigheter jaga efter de stora aktörerna inom den illegala narkotikahandeln.

– Det handlar mycket om samarbete och samordning, men också om utbildning, underrättelsearbete och informationsspridning, berättar Tom Gorman. Sedan augusti 2013 har man gett ut tre rapporter där man samlar data kring effekterna av legaliseringen. Den senaste kom ut i slutet av mars i år, den är dock fortfarande märkt som ”förhandstätt” då alla data för 2014 inte finns framme än.

Just bristen på vettiga data blir slående för den som vill försöka förstå vad som händer, menar Tom Gorman.

– Det saknas massor. Man skulle ju kunna se det här som ett stort experiment, ett bra tillfälle att verkligen samla in och ta reda på fakta om vad som händer. Men det är mest en massa retorik där ute.

Tom Gorman och hans medarbetare gör ändå ett försök. De tittar på trafiken, på hur många som använder cannabis, besök på akuten, samtal till giftinformationscentralen och en del annat. Saker som faktiskt mäts. Och Tom Gorman gillar inte vad han ser.

– Just nu ser det här med legaliseringen verkligen inte ut som någon bra idé. När jag pratar med folk från andra delstater eller andra länder säger jag alltid åt dem att vänta och se. Om några år har vi bättre fakta och vet mer om vad det här leder till.

Han bläddrar bland sina papper. En tjock lunta med tabell efter tabell, diagram efter diagram.

– Titta här till exempel, en ökning av antalet som påträffas påverkade av marijuana i trafiken. Bara i Denver handlar det om en 100-procentig ökning mellan 2013 och 2014.

Och då finns alla fall ändå inte med. Om någon är berusad på alkohol och marijuana samtidigt nöjer sig polis och åklagare med alkoholen, ofta bryr man sig inte ens om att testa för narkotika.

– Antalet påverkade förare på våra vägar ökar. Motargumentet från industrin blir att det totala antalet dödsfall i trafiken går ner och det är ju sant. Men det finns så många andra anledningar till det, att bilarna blir allt säkrare till exempel.

Tom Gorman bläddrar lite i buntan.

– Och titta här: Andelen 12- till 17-åringar som använt marijuana senaste månaden. 2006 låg den siffran på 7,6 procent och i den senaste mätningen från 2013 ser vi en ökning till 11,2 procent.

Tom Gorman hänvisar till siffrorna från SAMHSA, en stor nationell droganeundersökning. Han är medveten om undersökningen från CDC som visar att konsumtionen bland unga gått ner.

– SAMHSA:s studie är bredare, jag tror mer på deras data. Och det finns en del märkligheter i CDC:s studie. När de ska räkna ut det nationella genomsnittet tar de helt enkelt bort Colorado, Washington, Oregon och några till. Dom som ligger högst, är inte det märkligt?

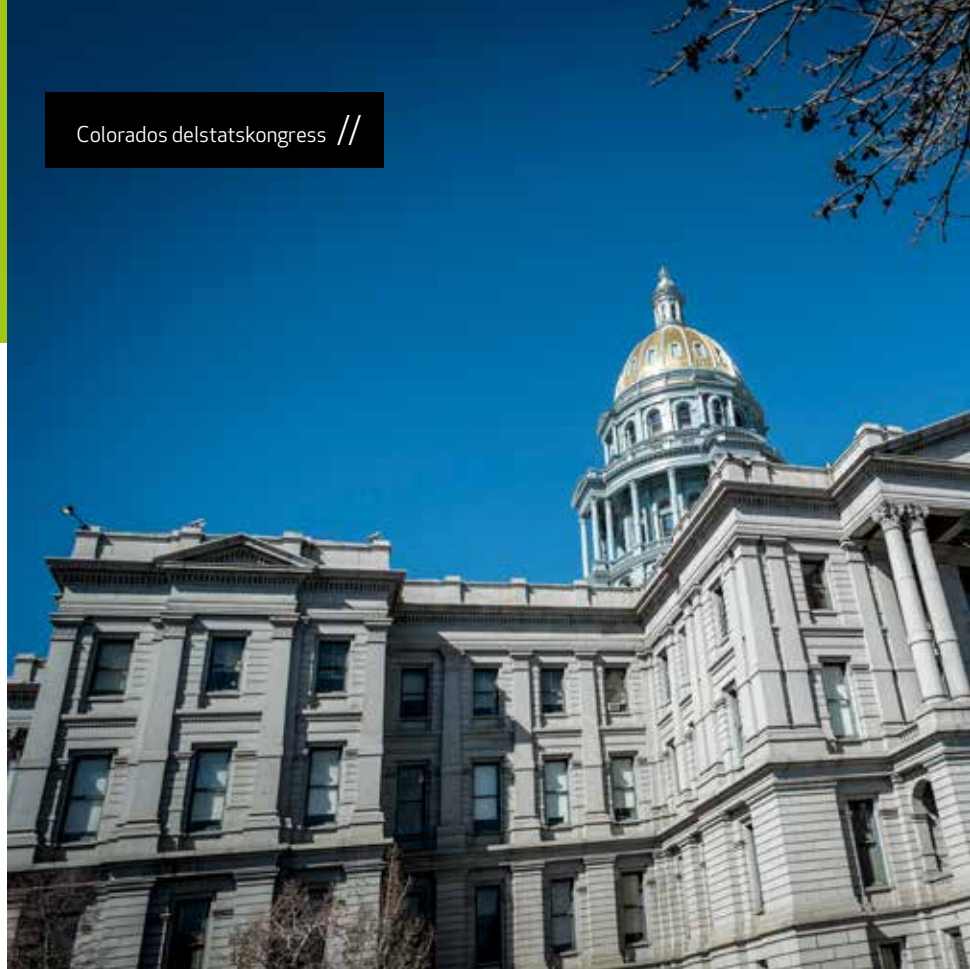
Bland vuxna är ökningarna ännu större. 2006 var det 5,3 procent av befolkningen över 26 år som använt marijuana den senaste månaden. 2010 hade det ökat till 8,9 procent och den senaste

siffran från 2013 visar 10,1 procent av de vuxna använder marijuana. Nära nog en fördubbling på sju år och nästan dubbelt så höga siffror som genomsnittet i USA. *Hur var det nu med våldsbrotten?*

– Där säger industrin att de har gått ner men det är ren lögn. Vad de gjorde var att de plockade vissa typer ur brott ur statistiken, i själva verket var det ju en uppgång. Jag vet inte om det var marijuana som orsakade den uppgången, men det är ju i alla fall något som hänt sedan vi legaliserade.

Precis som Ben Cort är Tom Gorman frustrerad över att det är så svårt att få ut den kunskap som finns.

– Jag har visat ett antal gånger hur marijuanalobbyn helt enkelt har fel i mycket av vad de säger, men det blir sällan eller aldrig någon mediauppmärksamhet kring det. Och när vi släppte vår stora rapport i augusti förra året där många av de här siffrorna finns med – inte en rad i Denver Post.

Denver Post, den största dagstidningen här, tillsatte i november 2013 en post som marijuanareddaktör. På frilansbasis har man också anlitat marijuanarecensenter och en kolumnist som ger goda råd. Att granska marijuanaindustrin verkar inte ligga inom ramen för den nya redaktörens uppdrag, istället hittar jag rubriker som "Video recipe: This bodacious canna-banana smoothie will

“Vi risikerar att förlora en hel generation unga. Om vi fortsätter så här, hu kommer USA att se ut om 40 år? Det är ingen vacker bild.”

Tom Gorman

Tom Gorman menar att 2016 kommer att bli ett avgörande år. På valseklarna i november nästa år kommer ett antal olika medborgarinitiativ för legalisering av marijuana sannolikt att finnas med.

– Marijuanalobbyen vill öppna så många stater som det bara går. Just nu är det bara några enstaka stater som helt legaliserat och det skulle gå att vända. Men om många skulle rösta för legalisering i valen 2016 blir det mycket svårare. De kommer att lägga väldigt mycket pengar på det här.

Precis som många andra kritiker är han mest bekymrad för barn och ungdomar. – Effekterna är ju värst för dom. Vi risikerar att förlora en hel generation unga. Om vi fortsätter så här, hur kommer USA att se ut om 40 år? Det är ingen vacker bild.

Jag frågar om han tror att utvecklingen går att vända. Tom Gorman tittar ut genom fönstret några sekunder innan han svarar.

– Jag tror att människor kommer att se och förstå det här. Om några år tror jag att det kommer ett nytt medborgarinitiativ för att ta bort tillägg 64. Vi kommer kanske inte att gå tillbaka till att kriminalisera små mängder marijuana, men jag tror att butikerna och marknadsföringen kommer att försvinna.

rev you up” och “Vape review: The QuickDraw 300 DLX is a flexible, flashy and fun vaporizer”.

Dagstidningarna är långt från ensamma att skriva om marijuana. I USA har det länge funnits en aktiv subkultur kring cannabis. Redan 1974 startades tidningen High Times.

När jag går in i en vanligt Barnes & Noble i Denver hittar jag förutom High Times också magasinerna Skunk, Weed Word och Cannabis Now. I de marijuana-butiker jag besöker finns gratistidningen Culture, ett snyggt och påkostat magasin med den kvinnliga duon från rockbandet Heart på omslaget. Dessutom har Colorados motsvarighet till QX – tidningen Out Front – ett specialnummer om cannabis ute under mitt besök.

Antalet annonser i exempelvis Culture skulle göra vilken svensk tidningschef som helst grön av avund. Konkurrensen om kunderna är stenhård: annonserna är fulla av specialerbjudanden och rabattkuponger. Ta två, betala för en. 20 procents rabatt för förstagångskunder. Bli stamkund och tjäna poäng på alla inköp.

AV TROND AASLAND

NOEN POLITIKERE TROR IKKE PÅ HVA SOM HELST

Hva er det som gjør at politikere går i forsvarsposisjon når de utfordres på tiltak som kan redusere alkoholrelatert vold? Er det en viktig politisk oppgave å verne om en dårlig drikkekultur?

Slike spørsmål sitter jeg igjen med etter å ha deltatt på ett av høstens åpne IOGT-møter om alkohol og tryggere uteliv. Poli og forskere deltar i møtene med dokumentasjon og klare anbefalinger. Likevel kan veien til handling tidvis og stedvis være både kronglete og lang. Det er nærliggende å spørre – for når politikere diskuterer rusproblemer, er det fortsatt spillerom for løst funderte argumenter.

Det er greit å si at politiet skal være der folk er - og derfor må de også finne seg i å tredoble sin ressursbruk natt til lørdag og natt til søndag.

Selv om erfaring fra 16 norske byer viser klar sammenheng mellom sein skjenking og antallet voldssaker, bør vi ikke stramme inn skjenketidene fra 03 til 02. For hvis vi tenker på den måten, kan vi jo like gjerne stenge alt før midnatt....

Noen politikere stiller ikke med et åpent sinn. De stiller i forsvarsposisjon! For alkoholpolitikk handler om mye mer enn å redusere et betydelig samfunnsproblem. Ikke minst handler det om at også «gledene ved utelivet» må legges i vektskåla! Og dem er det jo ingen som forsker på!

Og det handler om frihet – om «frihet til å bestemme over seg selv», og at det er noen fåsom ødelegger for de mange. Det preller av at flertallet av dem som er involvert i alkoholrelatert vold verken er gjengangere eller notoriske stordrikkere.

Hvordan man oppfatter det politiske handlingsrommet er en av utfordringene. Kanskje er det ikke så rart at forskerne løfter fram og minner politikere på alkohollovens formål, nemlig «å begrense i størst mulig utstrekning de samfunnsmessige og individuelle skader som alkoholbruk kan innebære». Også neste setning tar de med: «Som et ledd i dette sikter loven på å begrense forbruket av alkoholholdige drikkevarer».

Er det dette som er overordnet viktig for politikere? Tallenes tale er udiskutabel: Antallet voldssaker stiger etter klokka 22. Det er noe av det politiet ønsker å formidle til oss. I én enkelt time etter midnatt kan det være flere voldssaker enn i alle timer mellom klokka 06 og 22 til sammen. Det hele topper seg i og rundt den siste skjenketimen. Stenger man kranene tidligere, faller antallet uønskede og voldelige hendelser. Hvorfor må man tenke at å forsvare gledene ved utelivet må bety å forsvare alkoholen?

Hvorfor må man tenke slik når det er de høyere, lite gledesfylte promillene som skaper mest problemer? Hvorfor snakker politikere så lite om å gi utelivet et mindre risikofylt innhold? Et element i bildet er også at alkohol forsterker en naturlig tiltakende trøtthet utover natta. I praksis er dét en dårlig kombinasjon.

Er politikere villige til å ta innover seg at vold består i hele registeret av krenkelser, psykiske og fysiske skader. Det har konsekvenser for alt fra

skolegang og jobb til fysisk og psykisk funksjonsevne, familieliv, personlig og offentlig økonomi. Det bør være vilje til å se helheten i dette!

Hva slags uteliv ønsker vi egentlig? Alkoholrelatert vold er mer knyttet til noen utesteder enn til andre. Det går – med hell - an å stenge særlig problematiske skjenkesteder. Det går an å endre kravene til utforming av lokalene. Forskernes og skjenkekontrollørenes rapporter vitner om at toleransen for overstadig beruselse ofte er stor. Loven sier at åpenbart berusede skal vises bort fra skjenkestedet....

Omkostningene er et spørsmål om hvilken grad av frihet samfunnet har magemål til å tolerere. Den enes frihet kan ikke gå lengre enn til der den andres begynner. Noen ganger er det hensynet til utsatte grupper som avgrenser den enkeltes «frihet», slik det eksempelvis var da røykeloven ble strammet inn for å gi blant andre ansatte i utelivsnæringen et sunnere arbeidsmiljø.

Om tobakken har måttet vike, så er utelivet i Norge fortsatt en arena hvor omkostningene er høye og står i en forbløffende kontrast til den beskjedne oppmerksomhet mange politikere er villige til gi de tilhørende problemene, det være seg folkevalgte både i Stortinget og i kommunestyrene.

SANG OG MUSIKK MED IDÉ

- HELSINGFORS 15. - 18. OKTOBER

Åsmund Kleivenes //
fra DNT - Edru Livsstil
ledet an i allsangen

Fr.v. Åsmund Kleivenes, //
Kjell Ove Oscarsson og
Hanne Gade Ringdal.

AV KIRSTEN TANGEN

Sammen med i alt 25 sang- og musikkglade nordister, fikk jeg oppleve noen utrolig fine dager i regi av Nordisk Godtemplarråd. Opplegget var et ledd i å få foreninger og lag til rett og slett å synge mer – slik vår bevegelse har vært kjent for fra tidligere år. Deltagerne ble på forhånd anmodet om å ta med sanger og instrumenter for at vi på denne måten kunne utveksle både sanger og idèer til bruk for samsang på møter og arrangementer og for programopplegg.

Det viste seg straks at "språk" var ingen hindring – musikk og sang kjenner ingen grenser!

Kort sagt – det var en meget trivelig gjeng av nordister som sang og spilte seg gjennom dagene – og konklusjonen var klar: Dette er noe vi må arbeide videre med, for sang og musikk hører med!

Det må naturligvis også nevnes at kurset ble meget vel gjennomført av NGRs sekretær Søren Eriksson

og Joonas Turtonen som også sørget for at vi bl.a. fikk overvære en strålende konsert i Finlandiahuset. Meget stor opplevelse!- Kurset ble for øvrig avholdt i "Balders Hus" - en gedigen eiendom midt i sentrum av Helsingfors og som eies og drives av IOGT i Finland.

Stor takk til Nordisk Godtemplarråd for initiativet fra en sang- og musikkglad IOGT-er!

Rusfri trafikk og livsstil

Støtt MA i arbeidet for en rusfri trafikk
BLI MEDLEM - www.ma-norge.no
Kontakt oss på Tlf. 22 95 69 69

Eidesvik Invest AS
Offshore ASA

POPPCORN
www.poppcorn.no

NÅR ENESTÅENDE MENNESKER MØTES

En lett forblåst fredag ettermiddag nylig ble Cecilie Sunde og Petter Nordby i IOGTs aktivitetstilbud Enestående familier viet som det første ekteparet i Enestående familier. Vi er ganske sikre på at de bare er første par ut av flere framover.

TRAFF HVERANDRE PÅ GAUSTATOPPEN

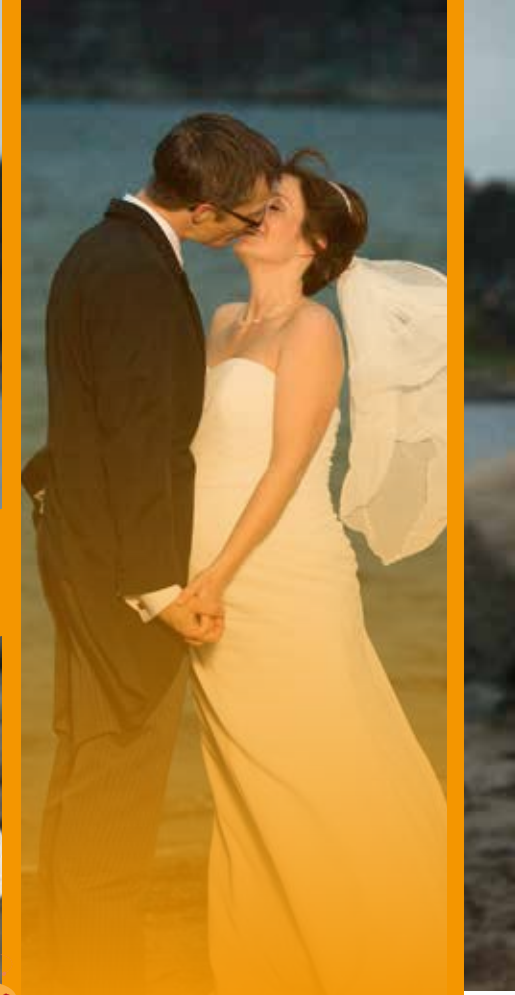
Cecile og Petter har begge vært alene med barn med alle de utfordringene det innebærer. Cecilie fant raskt veien til Enestående familier i Sandefjord. Petter aktiviserte seg på sin side i Barnas Turlag i samme by. Da Enestående familier trengte hjelp til å gjennomføre en familietur til Gaustatoppen for et par år siden var det i grunnen gjort. Petter ble med i Enestående familier, og etter at både Gaustatoppen var besteget og hyttetur på eiendommen vår Kværnstua var gjennomført ble det tydelig at to enestående mennesker var i ferd med å finne fram til hverandres hjerter. Cecilie forteller gjerne om hvor viktig Enestående familier var for henne i en fase av livet der hun trengte et nytt nettverk å gjøre ting sammen med. I parforholdet til sine barns pappa hadde mye av vennekretsen

bestått av hans barndomsvenner med familier. Da hun ble alene kjente hun behov for å gå videre. Det ble viktig å finne nye mennesker å være sammen med der hun ikke opplevde seg som "femte hjul på vogn".

Cecilie setter stor pris på at Enestående familier blir drevet av IOGT. Hun liker ikke bruk av alkohol og rusmidler i nærheten av barna sine, og gir uttrykk for at det har vært en lettelse for egen del å slippe at alkoholen har kommet på bordet om kveldene på turer i Enestående familier regi.

IOGT GRATULERER

Etter at hun og Petter ble et par noen måneder etter hytteturen på IOGTs landsted Kværnstua har det ikke blitt tid til å delta så aktivt som tidligere i Enestående familier, men de har knyttet kontakt med personer som fortsatt er viktige for dem. Da paret giftet seg var det Anette Hasle, den lokale lederen i Juba-laget i Sandefjord, som var Cecilies forlover, Flere av de lokale lederne i Enestående familier overvar vielsen.

Det er ikke noe nytt at mennesker møtes i IOGT og søt musikk oppstår. Det er utallige slike par i vår organisasjon. Mange av dem har feiret både gullbryllup og diamantbryllup. Tradisjonelt har den søte musikken oppstått i lokale losjer og lag. Nå er det nye tider og mennesker møtes i større grad i våre prosjekt.

Det var en rørt hovedleder for Enestående familier i Norge som fikk anledning til å overvære vielsen av det enestående paret. IOGT gratulerer og ønsker ekteparet Nordby hjertelig til lykke både med ekteskapet og den enestående lille verdensborgeren som er på vei.

POLITISK RØYST

IOGT har mange andlet. For nokon er IOGT eit fast møtepunkt der ein møter gamle kjente. For andre er IOGT noko heilt nytt og ukjent. For nokon handlar det om å gi born gode opplevingar, medan for andre er det skjenkeløyer som er interessant.

Nils Johan Svalastog Garnes, //
nestleder i IOGT

AV NILS JOHAN SVALASTOG GARNES, NESTELEDER I IOGT

I Bergen i august såg me IOGT med eit politisk andlet då me arrangerte eit vellukka seminar i forkant av landsmøtet vårt. Der var lokalpolitikarar frå alle parti invitert til seminar, der me fyrst hadde fagleg innleing av politi og forskarar, og deretter ei økt der politikarane kunne presentere sine syn på tematikken.

Seminaret var eit godt seminar med høgt fagleg innhald og mange lovnadar frå politikarane - noko dei bør bli minna på no etter valet. Seminaret kjennes endå betre ut no når kan lesa at Bergen har fått nytt byråd, og eg kjenner att andlet som IOGT spurte ut om alkoholpolitikk før valet. Det betyr at IOGT er relevant og får tak i dei me vil og bør snakke med!

Eg er stolt over at IOGT er ei av røystene som er til stades og kan løfte saker me er opptatt av. Eg håpar derfor at det politiske andlete i IOGT er til stades hjå mange av oss medlemmar – enten det er å invitere politikarar til eit møte eller å sjølv vere lokalpolitiker, til å løfte saker i samtaler over ein middag med vener. Me har mange gode og viktige saker me jobbar me som me kan vere stolte av.

I oktober deltok både Generalskeretær Hanne Cecilie Widnes og eg på ein global konferanse om alkoholpolitikk, the Global Alcohol Policy Conference. Konferansen brakte fleire enn 400 deltakarar til Edinburgh, og vart opna av den Skotske Fyrsteministeren Nicola Sturgeon. Ho var tydeleg stolt over kva Skotland har fått til i alkoholpolitikken dei seiste åra. Skotland kan ikkje regulere alle felt av alkoholpolitikken sin sjølv, sidan dei er ein del av Storbritannia.

Men på konferansen tok Nicola Sturgeon til orde for å regulere alkoholreklame, til tross for at dei i følge lovverket ikkje kan gjere så mykje aleine.

Det vil ho endre! Skotland har gjort alkoholpolitikk til noko dei er stolte av og vil fronte og vise kor mykje betre dei er enn dei andre nasjonane i Storbritannia er. Og det er kult! Tenk om me i IOGT kan vere med å få til same følelse i Noreg - løfte opp Trondheim som det gode eksempelet dei er for å endre skjenketidene. Eller vise korleis sosiale tiltak i Grimstad gjer byen til ein betre by å bu for alle. Dette kan me vere med på å gjere!

Ei anna viktig påminning frå konferansen i Skotland var variasjonen i deltakarar, og kor mange globale røyster som opplever utfordringar i samfunnet på grunn av alkohol, og kan presentere ulike løysingar på utfordringane. Det er mange tilnærmingar inn i eit politisk arbeid, og eg trur det er viktig at sjølv om ikkje det me gjer føles som politikk i den forstand at det ikkje er å delta i eit kommunestyre, så handlar likevel det meste om politikk. Å minne folk rundt oss på at me vil at alle born skal ha ei fin jol, at sport skal nytast utan at folk blir pusha inn i eit øltelt. Og eg trur det er viktig at me i IOGT blir minna på dette. Me har aktivitet som går i mange retningar, både i tematikk, alder, geografi og utstrekning. Men alt grunnar i at me vil oppnå noko, ei endring til det betre. Og det bør me løfte fram og snakke om når sjansane byr seg – og forstå at dette også er politikk. Eg håpar det politiske andlete i IOGT vil bli endå tydelegare og stolt, nett slik det Skotske er!

Julebordsesongen fører til flere akuttskader

Folkehelseinstituttet har nå foran julebordsesongen gått ut å advart mot høy promille i desember. I julebordsesongen er det langt flere berusede folk bland dem som behandles for akuttskader på sykehus enn ellers i året. Det er rusmiddelforsker Stig Tore Bogstrand som i 2009 undersøkte hvor mange pasienter ved akuttmottaket ved Oslo universitetssykehus som hadde alkoholpromille.

- I desember er det ikke primært is på veien og mørketid som er hovedårsaken til at folk havner der. Hele 35 prosent av pasientene med skader hadde alkoholpromille ved innleggelse. For de andre månedene i året var snittprosenten 25, sier Bogstrand til NTB. Det er alt fra fallskader til vold. Gjennomsnittspromillen var 1,5

Folkehelseinstituttet mener det ikke finnes noe enkelt svar på spørsmålet om man innenfor visse konsumgrenser kan drikke trygt ig ubekymret. Enhver rus etter inntak av for eksempel to til fire alkoholenheter kan representere en viss ulykkesrisiko. En ulykke kan også inntreffe selv om man bare drikker en gang i måneden. – Direktør for fysisk og psykisk helse ved Folkehelseinstituttet, Knut-Inge Klepp, mener å forebygge ikke betyr at vi må slutte å drikke. Men vi må våge å ta en diskusjon om hva som er et akseptert forbruk i 2015. Både med tanke på egne og andres helse.

Nordmenn kjøper mindre alkohol

Selv om de var en svak vekst i tredje kvartal er det registrert 183 000 liter mindre alkohol, eller 1 prosent, enn i samme periode i 2014. Registrert omsetning i Norge de ni første månedene var vel 4,3 liter ren alkohol per person. Tilsvarende tall i 2014 var 4,4 liter, en nedgang på vel 2 prosent. Det er NTB og SSB (Statistisk Sentralbyrå) som melder dette. I tallene er verken tall fra taxfree-salg eller fra alkohol kjøpt i utlandet, slik at det sammen med det uregistrert forbruket er høyere.

I tredje kvartal økte altså omsetningen av vin og brennevin med henholdsvis 3,2 og 0,8 prosent, mens omsetningen av øl gikk ned med 1,7 prosent. Omsetningen totalt på året fordeler seg på 8,1 millioner alkoholliter øl, 6,7 millioner alkoholliter vin, 2,9 millioner alkoholliter brennevin og nesten 500 000 alkoholliter rusbrus.

Pris påvirker ikke forbruket

Svenske SBU, Statens beredning för medisinsk och social utvärdering, mener at de ikke finner at økte avgifter har noen betydning for hvor mye folk drikker. Det er svenske Accent som melder dette. Dette går imot det meste av det som er gjort av forskning på feltet hvor prisinstrumentet er regnet som et av de mest effektive forebyggende tiltaket.

Forsker Agneta Pettersson sier til Accent at det er overaskende få studier som holder mål. SBU stiller også spørsmål til hvorvidt prisinstrumentet er effektivt fordi ungdommer i Sverige drikker mindre, selv om prisen på alkohol har synket. Den samme rapporten mener heller ikke at aldersgrenser, informasjonskampanjer eller røykfrie miljøer er effektive virkemidler. Det eneste rapporten mener kan ha effekt er prosjekter som handler om begrensninger av tilgangen og som involverer flere aktører i lokalsamfunnet.

Generalsekretær i IOGT, Cecilie Widnes, mener at studiens konklusjoner er overraskende da det går mot mye av forskningen som er gjort på området tidligere. I "Alcohol – no ordinary commodity" som er et forsøk å samle den forskningskunnskapet man har om hva som virker blir prisinstrumentet nevnt som ett av de mest effektive måtene å påvirke forbruket på. Samtidig mener Widnes at ett tiltak ikke kan sees uavhengig av andre, og at forbruket i Sverige og mange andre land går tilbake kan ha å gjøre med endringer i ungdomskulturen og endrede fritidsvaner som virker motsatt av hva reduserte priser gjør.

Alkohol, tobakk og overvekt

Den gjennomsnittlige europeer drikker 11 liter ren alkohol i året. 59% av befolkningen er overvektige og 30% av alle europeere røyker. Det forteller rapporten "The European Health Report", som gis ut av Verdens Helseorganisasjon. Europa har det høyeste alkoholforbruket i verden. Under perioden 2015-2010 sank imidlertid det totale alkoholforbruket med 10% i regionen, og dette er en trend WHO regner med kommer til å fortsette. Det finnes imidlertid ikke sikre tall etter 2010. Samtidig er det stor forskjell mellom landene. Landene med det høyeste gjennomsnittforbruket er Tsjekkia, Litauen og Hvite-Russland.

I 2011 ble "European Action plan" vedtatt for å redusere skadelig bruk av alkohol i perioden 2012 til 2020. Som en del av denne planen blir det holdt øye med politikk-utviklingen i alle EU-land. Det

mest positive i perioden er at det er økt fokus på spørsmålene og det er også satt i gang aksjoner mot promillekjøring i 23 av 30 land. 2/3-deler av landene rapporterer om at de begrenser tilgjengeligheten, og 23 land hadde en alkoholpolitikk.

KONTAKT IOGT:

Henvendelser vedrørende medlemskap, adresse-endringer mv. sendes til adressen over, eller på telefon til 23 21 45 80.

KONTAKT IOGT: Henvendelser vedrørende medlemskap, adresse-endringer mv. sendes til adressen over, eller på telefon til 23 21 45 80.

Alkoholfritt rundt barn hele året

"Hvert år på denne tiden så kjenner jeg at det knytter seg i magen, av gammel vane. Minner om det som en gang var dukker opp i takt med julereklamer på tv, julelukter, ønskelister og julestjerner"

Slik begynner bloggen til en dame som skrev under Hvit jul-kampanjen i år. Gjennom denne og andre kampanjer når vi hvert år ut til mennesker som har følt på kroppen hva for mye alkohol kan føre til. Ikke bare i høytidene.

"Syns det alltid er styr med drikking i jula. Hva med de barna som opplever fyll hver helg? Ofte enn det til og med.", skrev en annen dame til oss.

Hun har selvsagt rett, selv om det er litt enklere å snakke om det nå i juletiden, hvor de fleste er enige i at barna bør settes først. Men arbeidet stopper ikke ved nyttår. Endringen kan vi gjøre, også for de hardest rammede, ved å bidra til å skape en kultur for at vi rett og slett ikke drikker sammen med barn. Uansett når på året det er.

*I 2016 fortsetter vi dette arbeidet.
Vi takker alle dere som har gjort en innsats i året som har gått.*

